

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bergens Kathedralskoles Historie

fra 1826 til 1858.

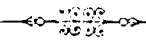
Indbydelseskrift

ved

den offentlige Examen

1859.

Bergen.

Trykt hos Chr. Dahl, N. S.

forord.

Den Betragtning, som ledede Hr. Rector og Professor Vibe til Udgivelsen af „statistiske Efterretninger om Christiania Kathedralskole for Skoleaarene 184 $\frac{1}{2}$ til 185 $\frac{1}{2}$ “, meddelte i et Skoleprogram for 1858, vakte ogsaa hos Bergens Skoles Rector det Ønske at meddele en Udsigt over sidstnævnte Skoles Virksomhed; men han fandt det, paa Grund af de her tilstedeværende Forhold, mere hensigtsmæssigt nu paa engang at omhandle et længere Tidsrum. Nogen fuldstændig Underretning om denne Skoles Virksomhed er ikke bleven offentlig meddelt siden 1828, da Hr. Overlærer Sagen i et Program fremstillede Skolens Historie indtil det nævnte Aar, og da denne Skole fra Begyndelsen af 1826 indtil nærværende Tid har staaet under samme Rectors Bestyrelse, syntes det hensigtsmæssigt paa engang at omhandle Skolens Virksomhed i Tidsrummet fra 1826 til 1859 incl., saa at de af Hr. Professor Vibe foreslaaede semaarige Beretninger herefter for Bergens Skoles Bedkommende kunne blive at regne fra dette Aar. Da imidlertid Rectors personlige Stilling gjorde det vanskeligt, for ikke at sige umuligt, for ham at udføre dette Arbejde, anmodede han mig om at overtage det. Dette er i nærværende Program skeet, saa godt jeg har formaaet, og dets Mangler vil forhaabentlig finde nogen Undskyldning deri, at jeg, som langt senere ansat ved Skolen, alene kunde hente mine Oplysninger fra Skolens og Forstanderskabets Protocoller, som især for de første Aar ere mindre fuldstændige, hvortil kom, at jeg maatte saavidt muligt indskrænke Arbejdets Omfang, hvorfor det vel let kan hænde, at jeg ikke altid har været heldig i Valget af hvad der er optaget og af hvad der

er forbigaaet. Gudelig maa jeg bemærke, at det Meste af det, som angaar Skolens indre Liv, er mig meddelt af Hr. Rector Holmboe, da dette Program er udarbejdet under stadig Confe-
rence med ham; denne Del af dette lille Arbejde maa derfor anses som udgaaet fra os Begge.

Bergen, den 9de Juni 1859.

W. Reehorst.

Skolebygningen.

Den Skolebygning, som i hele forrige Aarhundrede var benyttet, hvorom Hr. Overlærer Sagens Program fra 1828, indeholdende Skolens Historie, fuldstændig handler, befandt sig at være i mange Henseender uskikket, hvorfor Rector Holmboe allerede i Februar Maaned 1826 i Skrivelse til Ephoratet gjorde Forestillinger herom. Dette gav Anledning til mange og vidtloftige Forhandlinger, idet det fra alle Vedkommendes Side erkjendtes, at der burde gøres Noget, men man var ikke enig om, hvorvidt det vilde være tilstrækkeligt at foretage Forandringer med den gamle Bygning, eller det maatte være nødvendigt at nedrive denne og opføre en ny paa samme Tomt, eller erhverve en anden Tomt. Det første blev efter forskjellige Undersøgelser paa Grund af den gamle Bygnings Svagthed snart erkjendt uhenigtsmæssigt, og ogsaa det andet omsider ligeledes forkastet, dels fordi Beliggenheden i og for sig selv ikke var heldig, og dels fordi der altid vilde mangle Plads til Gymnastikundervisningen og for Elevernes Forfriskning i Fritiden. Bygningen ligger nemlig ganske nær ved Domkirkes Begravelsesplads, og forinden den, som først nogle Aar senere er fæet, ved en Mur skiltes fra Skolen, gik Veien til denne over selve Kirkegaarden, hvis Begravelsessteder udstræktes næsten lige hen til selve Skolebygningen, og, da Skolen ingen egen Tumleplads havde for Eleverne, løb disse i Fritiden om paa Kirkegaarden, og Børnene trampede saaledes bogstavelig paa Fædrenes Grave. Vel blev det senere, som anført, hindret ved en liden Mur, men Pladsen derved ogsaa for Eleverne saaledes indskrænket, at tilstrækkelig Anledning berøvedes dem til at tumle sig i fri Luft. Man endes saaledes om, at der burde erhverves ny Tomt, hvilken omsider ogsaa tilbødes, da den paa Domkirkes

jøndre Side beliggende meget forfaldne Bispegaard skulde sælges, og ifølge kongelig Resolution blev Bispegaarden ogsaa overdragen til Skolen ved kongelig Skjode af 18de November 1834 for en Kjøbesum af 2060 Spd. Derefter blev det overdraget daværende Stadsconductor Høgh at forfatte Plan med Overflag m. m. Uagtet Tomten har en betydelig Udstrækning, havde det dog sine Vanskeligheder at faa en tilstrækkelig stor og hensigtsmæssig Bygning opført paa samme, fordi Reguleringsvæsenet kun tillod en liden Del at bebygges, for at Bygningen paa den ene Side ikke skulde komme Kirken for nær og paa den anden ikke gjøre Indskrænkning i den saakaldte Domkirkealminding, mod hvis nordre Grændse Bygningen stoder; Bygningsloven forbød endvidere at overstige en bestemt Høide. Samtlige disse Omstændigheder bor der billigvis tages Hensyn til, om man vil retfærdigen bedømme dette Byggeværk, der allerede i sin Tilbliven af Bygmesteren selv erkjendtes at have flere Mangler baade med Hensyn til Bekvemhed og Udseende. Hans Planer bleve indsendte til Kunst- og Tegneskolen i Christiania, hvis Bedømmelse vel ikke faldt gunstig ud; men de Forandringer, som foresloges, fandtes dels ikke bedre dels midterlige paa Grund af de ovenomhandlede Hindringer, til hvilke Kunst- og Tegneskolen ikke havde taget noget Hensyn. Efterat Stadsconductorens og Forstanderskabets Erklæringer vare blevne indhentede, blev Høghs oprindelige Plan approberet ved naadigst Resolution af 26de September 1836. I den sidste Halvdel af 1835 var den gamle Bispegaard bleven nedreven. Arbeidet paabegyndtes nu og skred saa vidt frem, at Skolebygningen kunde tages i Brug Høsten 1840. Den er opført af Grundmur og har en omtrent 40 Alen lang Facade imod Kong Oscars Gade og en 55 Alen lang Floibygning imod Domkirkealmindingen; Bredden af den første Midtparti, som skyder 3 Alen frem, er 24 Alen, af den sidste 18 Alen. Tomten helder noget imod Gaden, hvorved Hovedfacaden faar en Kjelderetage, hvorigjennem Hovedindgangen fører op til en rummelig Vestibule i Facadens Bagside, og omkring denne ligge Skoleværelserne samt Pedellens Bolig; i Floiens øverste Ende mod Dit ligger Bibliothekværelset. Dels paa Grund af Vanskeligheden ved at erhælde flere Værelser, dels fordi høiere Bedkommende ikke erkjendte den absolute Nødvendighed af at have et større Antal Læseværelser, ere disse Antal kun fem for Skolens daværende 5 Klasser; man har derfor allerede nu været nødsaget til ogsaa at benytte til en sjette Klasse et lidet Værelse foran Bibliotheket, der oprindelig var bestemt til Opbevaringssted for Elevernes Overlæser. For lettere i Tiden at kunne afhjælpe det mulige Savn af flere Læseværelser

er Fordelingen af Bibliothekets Vinduer gjort saaledes, at dette uden synderlig Banffelighed kan deles i 2; men om saaledes nogenstunde skal ske, vil der opstaa Forlegenhed med Anbringelse af Bibliotheket, ligesom de derved fremkommende Læseværker ville faa en uheldig Beliggenhed og ikke staa i nogen god Forbindelse med de øvrige Læseværker. Det sees heraf, at Bygningen har Mangler, som allerede under Opførelsen erkjendtes baade af Bygmesteren og af Skolens Bestyrer, men som det ikke stod i deres Magt at raade Bod paa. De oprindelige 5 Læseværker ere baade lyse og rummelige og indbyrdes forbundne, hvert med sin særskilte Udgang til Vestibulen, saa at Bygmesteren forsaavidt maa erkjendes at have heldig løst sin Opgave. Værelsernes Høide er 6 Allen. I anden Etage over Bibliotheket er Skolens Auditorium, indvendigt 17 Allen langt, 14 Allen bredt og folgelig for lidet i Forhold til Skolens Størrelse; men heller ikke dette kunde være anderledes. Den øvrige Del af 2den Etage indtager Rectorkeligen, som baade er smuk og bekvem. Bygningens Udseende gjør et godt Indtryk med Undtagelse af, at den ikke har en i Forhold til Størrelsen tilstrækkelig Høide, hvilket giver den noget vist Tungt og Fortrykt. 1840 den 31te October toge Lærere og Disciple i Ephorats Nærværelse Afsked med den gamle Skole, og den nye indviedes samme Dag, ved en Tale af Biskop Neumann og en i den Anledning forfattet Cantate af Overlærer Sagen. Denne Dags Forhandlinger har Biskop Neumann meddeelt i et lidet særskilt Skrift. Foruden Hovedbygningen er der paa en rummelig Lunkeplads for Eleverne nærmere ved Kloistret opført en særskilt Gymnastikbygning, 21 Allen lang og 9 Allen bred; foran Kloistret paa Domkirkealmindingen ligger Rectors Have. Den egentlige Skolebygningens kostende foruden Tomten blev anslaaet til 23,040 Spd., men overskredet med 4504 Spd., hertil kom senere Gymnastiklokalet, anslaaet til 1200 Spd. Denne Sum udrededes først af de ved Salget af Skolens beneficerede Gøds indkomne Kapitaler, som nu atter ere dækkede ved Skolens aarlige Overflud. Den gamle Skolebygning er ved Skjøde af 19de December 1843 overdraget til Fattigvæsenet for 1000 Spd.

Bibliotheket.

Fra ældre Tider besad Skolen en baade i Umfang og Indhold lidet værdfuld Bogsamling, stor 362 Bind, som foregedes ved endel Belynderes Godhed med 313 ogsaa gamle Bøger, hvortil senere er kommen det „seminarium Fredericianum“ forhen tilhørende Bibliothek, som er af større Betydning, men ikke foreget siden Seminariets factiske Ophævelse 1808, og bestod da af omtrent 1300 Bind. I Begyndelsen af det her omhandlede Tidrum blev fra Kirkedepartementet sendt 108 for Oplysningsvæsenets Fond indkjøbte Bøger, hvortil kom enkelte Skrifter, som efterhaanden ligeledes sendtes fra samme Departement. Anden Tilvært havde Bibliotheket ikke, naaget Rectors derom gjorde Forestilling, indtil 1845; da der paa Rectors gjentagne Andragende tilstodes Bibliotheket et Annuum af 50 Spd., som nu er foreget til 75 Spd. Bibliotheket har ingen tilfældig Indtægt havt; det udgjor for Tiden omkring 3000 Bind. Skolen eier desuden nogle saagodtjøm ubrugelige physikalske Apparater, 2 gamle Globes og 1 i forrige Aar anskaffet ny, samt endel Landkaarter.

Et lidet Discipelbibliothek blev efter Opfordring af Adjunct, nu Rector Knutzen grundlagt og foreges stadigen ved aarlige Bidrag af de Elever, som frivillig tegne sig som Deltagere deri.

Skolens oconomiske Forsatning.

Skolen har eiet i Fordegods, reduceret til Smørskuld, omtrent 163 Løber med Bøxel foruden nogle faa Løber Bøxel uden Landskuld og 108 Landskuld i enkelte Brug i Bergens Stift og 14 Pd. 21½ Spand Korn i Stavanger Amt.

I 1826 var heraf næsten Intet solgt, hvorfor Skolens Indtægt deraf indskrænkede sig alene til de almindelige fordrøttelige Rettigheder, hvis Beløb var

761 Spd. 72 ß

Skolens øvrige faste Indtægter paa denne Tid vare af Sko-

lens Capital	309	—	43 =
Grundeleie	39	—	106 =
Præstekaldsafgift	440	—	= =
Lig- og Brudepenge	140	—	= =
Dequæpenge	153	—	3 =
Conrectorlon	79	—	48 =
Kostpenge af Statscassjen	258	—	= =
Skolepenge af Disciplene	2234	—	= =
Introductionspenge	96	—	= =
Testimonier	120	—	= =
Conrectorlon af Byens Kirker	9	—	72 =
Henter af Fries's Legat	3	—	24 =
	<hr/>		
	4644	Spd.	8 ß

Denne Indtægt var neppe tilstrækkelig til at dække Skolens Udgifter, saa at Forlegenhed af og til opstod, og det saa meget mere, sem der var indloben Worden i Bestyrelsen af Skolens Midler under en tidligere Casferer. Saaledes havde endogjaa Lærerne endnu i Begyndelsen af 1826 tilgode en Del af sin Gage for 1823, det Nar, hveri Wordenen opdagedes; men fra nu af og især fra Maret 1828 skred Realisationen af Gudsjet frem med stigende Hurtighed, saa at dens udestaaende Capital for 1838 omtrent var 55,420 Spd., isjent imidlertid betydelige Summer vare anvendte til Opforelsen af den nye Skolebygning; Skolepengene i sidstnævnte Nar udgjorde 2156 Spd. 77 ß.

Skolens Indtægter i 1858 vare:

Skolens Formue	96677	Spd.	54	ß	
Skolepenge	3140	—	24	=	
For Dimission og Testimonier	80	—	=	=	
Conrectorlon	89	—	=	=	
Kostpenge af Statscassjen	258	—	=	=	
Embedsafgifter	240	—	=	=	
	<hr/>				
	Kateris	100484	Spd.	78	ß

	Transport	100484	Spd.	78	§
Afdrag paa solgt Jordegods . . .		403	—	19½	=
Indløst Jordafgift og Landskyld . .		78	—	112	=
Renter af udestaaende Capitaler . .		3986	—	119½	=
Af Skolens solgte Gods i Bergens Stift		1093	—	2	=
Af det usolgte		93	—	95	=
¼ Forhøielse af Landskyld for 1857 .		2	—	38	=
Renter af indløst Jordafgift		10	—	55	=
Godset i Stavanger Amt		202	—	2½	=
Grundleie		39	—	34	=
Forskjellige andre Indtægter		97	—	41	=
Godtgjørelse efter Decission		25	—	=	=
		<hr/>		106516	Spd. 116½ §

Skolens Udgifter til

Skolens faste Lærere og Læmelærere

med Dyrctidstillæg	7179	Spd.	51	§
Bebøllsen	125	—	=	=
Biblioteket	75	—	=	=
Reparationer	203	—	49	=
Lys- og Bedpenge	139	—	88	=
Skatter og Afgifter	196	—	94	=
Forskjellige Udgifter	180	—	32½	=
	<hr/>		8099	Spd. 74½ §

Skolens Formue den 31. Decbr. 1858 98417 — 42 =

106516 Spd. 116½ §

Til Hjælp for fattige Disciple havde Skolen i Begyndelsen af det heromhandlede Tidsrum alene 10 Gratistplasser, hvilke i Maret 1846, da Discipeltallet fastsattes til 100, forøgedes til 12; men foranlediget ved en Antegnelse i Skolens Regnskab for Maren 1836—1842 incl. anstilledes der Underjøgelsjer om et forhen eksisterende Legat, til hvilket der ikke var seet Spor siden Maret 1811. Dette Legat, som i sin Tid skal være stiftet af en Sogneprest Bugge og oprindelig udgjorde 200 Rdlr. D. G., hvoraf Renterne skulde uddeles til fattige Disciple, blev efter Forslag fra Rector restitueret paa den Maade, at Capitalen omskrevs til Specier efter Forordningen af 14de Juli 1816 § 31 Littr. a og Renterne til-

lagte Capitalen fra 1ste Januar 1812 indtil Udgangen af 1846, og kom det saaledes til at udgjøre 240 Spd.; Renterne heraf 9 Spd. 72 ¢ uddeles nu aarlig af Lærerne til en eller to Disciple. Desuden have Lærerne Indskydelse paa Fordelingen af det af Høiesteretsassessor Omjen stiftede Legat, „Prof. og Rector Arens's Minde“ kaldet, hvoraf Renterne 80 Spd. tildeles 2 fra Bergens Skole med bedste Charakter til Examen artium dimitterede Studenter; men Legatet selv bestyres af Universitetet.

Lærerpersonalet fra 1826.

1) Hans Holmboe, født 8de October 1798 paa Ervig Gaard i Thronde-næs Sogn paa Hinderen, dimitteret fra Throndhjems Skole 1818, erholdt til Artium haud illardabilis, fuldendte anden Examen 1821 med Hovedcharakter laudabilis præ ceteris, men havde imidlertid paabegyndt det philologiske Studium og været Alumnus i det philologiske Seminarium, blev i 1822 Lærer paa det da af Overlærer Ulrich Møller oprettede Institut i Christiania, udnævntes i April 1824 til Overlærer ved den da oprettede Middelskole paa Kongsbjerg og om Høsten 1825 til constitueret Rector ved Bergens Skole med Tilfagn om fast Ansættelse i bemeldte Embede, saasnart han havde underkastet sig philologisk Embedsexamen. Bestyrelsen af Bergens Skole overtog han fra Slutningen af Januar 1826. I første Halvdel af Aaret 1829 havde han Tjenestefrihed for at underkaste sig Embedsexamen, hvilket skede samme Aar den 18de Juni med Charakteren laudabilis, hvorpaa han erholdt fast Ansættelse og vedbliver endnu i samme Stilling.

2) Johannes Winding, født i Throndhjem 1773, dimitteret 1792, tog første Examen med bedste Charakter og anden med Udmærkelse, blev Alumnus paa Walchendorffs Collegium, senere Medlem af det pædagogiske Seminarium og Læ-

rer ved Latinskolen i Kjøbenhavn; i 1804 blev han beskikket til Overlærer og Vice-rector ved Kathedralskolen i Bergen, i hvilket Embede han forblev indtil 1842, da han efter Ansøgning i Naade afskediges. Han døde den 12te Juli 1843.

3) Lyder Christian Sagen, født i Bergen 13de Martz 1777, dimitteret fra Bergens Skole 1797, var Lærer ved Christianis Institut i Kjøbenhavn, blev Adjunct i Bergen 1806, senere Overlærer, i hvilket Embede han forblev indtil Begyndelsen af 1850, da han efter Ansøgning i Naade afskedigedes med sin fulde Gage 950 Spd. i Pension, og bortfaldtes ved Døden i Juni samme Aar.

4) Christian Fredrik Gottfred Kohr, født 20de October 1773 i Helsingør, dimitteret 1789, var først Privatlærer i Frederikshald, blev dernæst Organist i Frederikstad, derpaa 1798 Organist i Bergen, stiftede i Førening med Hospitalsprest Welhaven og en anden Privatlærer Perath Søndagskolen, hvis Bestyrelse han vedblev lige til sin Død; i October 1825 ansattes han som Overlærer i Mathematikk her ved Skolen; han døde den 10de Septbr. 1832. Hans Liv og mangesidige Virksomhed er meddeelt i et særregt lidet Skrift af Biskop Neumann, Bergen 1833.

5) Edward Frøner, født den 8de Octbr. 1775 i Sogndal i Christianssands Stift, dimitteret fra Bergens Skole 1797, blev Adjunct 1821, hvorfra han efter Ansøgning afskedigedes med Tilbehold af sin fulde Gage 500 Spd. i Pension i 1846. Han døde i Juli Maaned 1857.

6) Immanuel Hallager, født 3die Septbr. 1780, dimitteret fra Bergens Skole 1798, ansattes ved Skolen 1821 som Lærer i Fransk, Latin og Geografi; han vedblev i denne Virksomhed til sin Død 6te August 1838.

7) Peter Christiansen, født 1772, theologisk Candidat 1790, kom til Bergen som Prest ved St. Marie Kirke, blev ansat som Lærer ved Bergens Skole 1821 og døde 1830.

8) Johannes Ballhazar Hottmann, født den 14de Novbr. 1786, dimitteret fra Bergens Skole, tog Artium 1802 og anden Examen 1803 begge med Charakteren laudabilis. Den theologiske Embedsexamens theoretiske Prove afslagde han i April 1807 og tilkjendtes ham for samme Charakteren laudabilis, specimen scriptum egregia laude dignum; senere underkastede han sig den homiletiske og catechetiske Prove med første Charakter. I Bergens Realskole var han Lærer fra 1808 til 1815 i Religion, Norsk, Historie og Geografi. Sidstnævnte Aar udnævnt til residierende Capellan for Vos Menighed forblev han i den Stilling til 1823,

da han blev kaldt til residerende Capellan for Nykirkens Menighed i Bergen. Fra 1824 til 1831 fungerede han tillige som Lærer ved Bergens Kathedralskole i Religion og Geografi for de overste Klasser. 1836 udnævntes han til Sogneprest for Nykirkens Menighed og i 1843 til Stiftsprovst.

9) Lehnert Martens, født i Bergen den 29de Juni 1794, dimitteret fra Bergens Skole 1812, tog theologisk Embedsexamen ved Universitetet i Christiania, blev udnævnt til Sogneprest i Kvædfjord i Nordlandene dog uden at tiltræde dette Embede, hverimod han ansattes som Adjunct ved Bergens Skole, forlod denne Stilling for i Christiania at underkaste sig philologisk Embedsexamen, constitueredes som Adjunct ved Skolen dersteds, derefter som Beskyrer ved Stavanger Skole og afgik paa Bartpenge.

10) August Theodor Brömel, født i Audolstadt i Thüringen, havde fuldendt sine theologiske Studier i Jena, kom her til Bergen i 1825 og blev constitueret Adjunct ved Skolen efter Martens fra 1ste Juli 1827, erholdt fast Ansættelse i 1836 og forblev i denne Stilling til sin Død i Januar 1851.

11) Hans Nicolay Wraamann, født i Threndhjem, blev 1ste Juli 1831 udnævnt til Lærer ved Bergens Skole, og Sommeren 1834 udnævnt til Sogneprest til Berge i Lofoden og er for Tiden Sogneprest til Wolden i Søndmøre.

12) Niels Peter Lohberg, født paa Kongesberg den 2den August 1806, dimitteret fra Drammens Skole 1827, tog Artium og anden Examen, begge med Charakteren laudabilis, blev ansat som Adjunct ved Kongesberg Skole 1830 og ved Bergens Skole i 1833 i Mathematik, hvilken Stilling han endnu indehaver.

13) Johan Frihner, født den 9de April 1812 i Bergen, dimitteret fra Bergens Skole 1828, erholdt Charakteren laudabilis, blev ansat som Adjunct i Religion den 16de Januar 1835 og vedblev i denne Stilling til henimod Udgangen af 1838, da han blev Sogneprest til Badsø i Finnmarken og er for Tiden Prest til Badsø i Christiansands Stift.

14) Carl Heinrich Jordan, født 28de April 1802 i Bergen, dimitteret fra Bergens Skole i 1820, erholdt Charakteren haul illaudabilis, tog anden Examen med laudabilis, studerede Theologi og blev Lærer ved Borgerikolen i Christiania. Sygelighed afbrød for en længere Tid hans Studier og nødte ham til at opgive sin Post ved Borgerikolen; han levede nu i længere Tid uden Ansættelse, indtil han i Januar 1839 blev Adjunct ved Bergens Skole, hvilken Stilling han endnu indehaver.

15) Samuel Stub Knudsen, født i Kragerø den 4de December 1815, tog Artium 1835, anden Examen 1836 og philologisk Embedsexamen December 1842, alle med laud, udnævntes i August 1843 til Adjunct ved Bergens Kathedralskole og forblev i den Stilling til Mai 1849, da han udnævntes til Bestyrer af Arendals Middelskole; senere er han udnævnt til Rector ved Stavanger lærde og Realskole.

16) Carl Anæus Bjorsfeth, født i Molde 3die Juli 1820, tog Artium 1839, anden Examen 1840 og philologisk Embedsexamen 1846, alle med laud, blev ansat som Lærere ved Kathedralskolen fra Høsten 1846 paa Grund af, at Skolen til Forsøg erholdt en 6te Klasse, men constitueredes som Adjunct det følgende Aar og udnævntes til Overlærer 1853, i hvilken Stilling han forbliver.

17) Lars Olaf Schoning, født paa Groto den 18de Januar 1819, tog Artium 1839, anden Examen 1840 og philologisk Embedsexamen i Juni 1844, alle med laud, blev ansat som første Lærer og Inspector ved Ringeriges Realskole, derpaa constitueret som Adjunct ved Stavanger lærde Skole i 1846, ved Bergens Skole 1848, udnævnt til Overlærer i Threndhjem 1852, dog uden at tiltræde sin Post, og blev i samme Egenskab ansat ved Bergens Skole 1853; derpaa har han underkastet sig theologisk Embedsexamen October 1858 med laud.

18) Christian Heinrichsen, født i Bergen 2den September 1825, dimittet fra Bergens Skole 1843, erholdt Charakteren laudabilis, tog anden Examen med laudabilis præ ceteris, studerede Philologi ved Kjøbenhavns Universitet, tog Embedsexamen ved Christiania Universitet i Mai 1847 med Charakteren laudabilis, vicarierede for Rector under dennes Fraværelse paa Stortinget i 1848 og senere i Vacancen efter Adjunct Knudsen, blev ansat som Adjunct 1850.

19) Johannes Wilhelm Christian Steen, der er født i Christiania 22de Juli 1827, tog, efter at have frekventeret Tromsø Middelskole, Artium 1844, anden Examen 1845, philologisk Embedsexamen 1848, alle med Charakteren laudabilis; han overtog strax derpaa en Lærerepost ved Tromsø Skole; i 1850 under 7de August ansattes han som Adjunct ved Bergens lærde Skole og i 1854 under 1ste November udnævntes han til Overlærer ved Tromsø Skole.

20) Wesfel Andreas Joachim Reehorst, født i Farøund den 27de Marts 1824, dimittet fra Christiania Skole 1843, erholdt Charakteren laudabilis, ligesaa til anden Examen, studerede Philologi og tog Embedsexamen i Mai 1850

med Charakteren haud illaudabilis og blev 17de Juli 1851 ansat som Adjunct ved Bergens Skole.

21) Johan Koren Christie, født i Christiansund 17de Juni 1814, dismitteret fra Bergens Skole 1834, erhældt Charakteren laudabilis, tog anden Examen med laud og theologisk Embedsexamen 1842 med haud illaudabilis, privatleerede i Bergen, blev Lærer ved Borger-skolen i Tromsø, derefter constitueret Adjunct sammesteds i 1851 og fast ansat ved Bergens Skole i Juli 1855.

22) Ferdinand Giovanni Schediwy, født i Prag den 4de Juli 1804, blev ansat som Lærer i Sang ved Kathedralskolen den 13de Marts 1833.

23) Peter Henrik Schröder, født den 10de Marts 1799 i Nyborg, kom til Bergen 1828, og blev i Slutningen af 1838 ansat ved Bergens lærde Skole som Lærer i Skrivning og Tegning.

24) Michael Ursin Schmidt, født den 28de September 1808, tog Artium 1826 og anden Examen 1827, begge med laud, constitueredes som Adjunct ved Kongåberg Skole fra 1828 til 1830, udnævntes til Timelærer i Christiansund 1838, constitueredes som Adjunct dersteds 1843, blev i 1850 antagen til Bestyrer af den tankfæ Skole. Fra August 1858 har han tillige overtaget Undervisningen i Engelsk her ved Skolen.

Da Gymnasikundervisningen blev indført ved Skolen i 1841, antoges daværende Lieutenant, senere Capitain-Vagtmester, nu Oberstlieutenant Münster til Lærer heri, og afløstes i 1850 af Lieutenant Doscher.

Foruden disse Lærere have følgende vicarieret, nemlig: nuværende Sogneprest til Kragerø Hans Daac og Professor Michael Sars efter Christiansens Død i 1830 indtil Braamanns Ansættelse; Sogneprest P. A. Jensen og Sørenskriver Chr. Holm i Behrs Sygdom og i Vacancen efter ham, indtil Adjunct Løberg tiltraadte sin Post. Sogneprest til Gvindvik Arnold Meyer og Kjobmand Adolph Brante underviste i Franck efter Hallagers Død indtil Knuzens Ansættelse. Cand. theol Willgehs, nu Sogneprest, læste Religion fra Joh. Friguer's Fratredelse indtil Hr. Jordans Udnævnelse; under Rector Holmboes Traværelse paa Stortinget have Sognepresterne Fasting og Kamstrup samt Adjunct D. Boye vicarieret. Cand. L. Holst og Cand. Hartwig have vicarieret efter Hr. Overlærer Sagens Entledigelse, og efter Bromels Død Katechet Christen Nygaard; og i forskjellige Sygdomstilfælde Adjunct Stub, Lieutenanterne Wessell, Müller, Meidell, Polytechniker Schroeder, Cand. theol. Jrgens og Stud. philol. Nygaard.

At Tid efter anden saa mange forskjellige Lærere have været antagne, har sin Grund i, at den Skolens faste Lærere ifølge Forordningen af 7de November 1809 § 40 paahvilende Pligt at vicariere i Sygdomstilfælde, er befunden uefterkommelig, naar ikke Undervisningen i vedkommende Lærers Forsald altfor meget skal lide. Det er nemlig klart, at i hvert givet Tilfælde Vicarieringen ikke kunde paalægges nogen enkelt Lærer i alle de ledige Timer, men maatte fordeles paa alle de øvrige Lærere; men allerede herved opstaar store Vanskeligheder, da de forskjellige Timer gribe saaledes ind i hverandre, at det næsten bliver ugjorligt; men lod det sig end gjøre paa denne Maade at faa alle Timer besatte af Skolens faste Lærere, vilde det dog være umuligt at faa den syge Lærers Fag besørget af hine; thi den Undervisning vilde vist blive lidet frugtbar, som i et og samme Fag besørgetes af 5 eller 6 forskjellige Lærere, om end disse kunde formodes alle at være Faget fuldkommen voren, hvilket dog neppe med Billighed kan fordrøs. Den befalede Vicariering vilde saaledes lede til, at de øvrige Fag en Tid lang fik enkelte flere Timer, medens et enkelt Fag aldeles maatte forsvømmes. I Erkjendelsen af det Mislige heri har derfor Skolens Forsatte altid med Beredvillighed imodegaaet Rectors Førestilling om at antage en midlertidig Lærer, saa ofte et Sygdomstilfælde indtraf, som kunde formodes at blive af nogen Langvarighed. Da det alene er Om-
 sorg for Skolens Liv, som har bevirket Antagelsen af de midlertidige Lærere, saa er det ogsaa blevet anseet for en Selvfølge, at Godtgjørelsen til disse midlertidige Lærere er bleven udredet af Skolens Kasse, saasom jo Skoleforordningen har givet Lærerne Krav paa at se sine Timer i Sygdomstilfælde besørgete uden Udgift for sig.

Skolens Lærere ere for Tiden:

Rector Holmbee med en Gage af	1200	Spd.
samt Dyrctidstillæg	150	—
	<hr/>	1350 Spd.
Overlærer Schoning med en Gage af	800	Spd.
samt Dyrctidstillæg	150	—
	<hr/>	950 Spd.
Overlærer Bjørset med en Gage af	700	Spd.
samt Dyrctidstillæg	140	—
	<hr/>	840 Spd.

Aldjunct Loberg med en Gage af	850 Spd.
samt Dyrtidstillæg	150 —
og desuden som Sekretær*)	50 —
	<hr/>
	1050 Spd.
Aldjunct Jordan med en Gage af	600 Spd.
og Dyrtidstillæg	130 —
	<hr/>
	730 Spd.
Aldjunct Heinrichsen med en Gage af	400 Spd.
samt Dyrtidstillæg	100 —
	<hr/>
	500 Spd.
Aldjunct Neehorst med en Gage af	400 Spd.
samt Dyrtidstillæg	100 —
	<hr/>
	500 Spd.
Aldjunct Christie med en Gage af	400 Spd.
samt Dyrtidstillæg	100 —
	<hr/>
	500 Spd.
Skrive- og Tegnelærer Schroder med en Gage af	152 Spd.
Cantor Schedivy med en Gage af	150 —
Lieutenant Descher med en Gage af	120 a 130 —
Bestyrer Schmidt med en Gage af omtrent	50 —

Om Skolens Elever.

Skolen begyndte den 1ste Juli 1826 med 94 Elever.

1827 — 78

1828 — 76

1829 — 77

---

*) Efter Forestilling fra Rector af 30te Januar 1849 blev der paa Grund af hans svækkede Syn i Forbindelse med Forretningernes Tiltagen ved det vordende Discipelantal tilstaaet ham den heromhandlede Sum til Løn for en Sekretær.

Skolen begyndte den 1ste Juli 1830 med 69 Elever.

1831	—	75
1832	—	77
1833	—	77
1834	—	76
1835	—	70
1836	—	69
1837	—	81
1838	—	75
1839	—	65
1840	—	62
1841	—	62
1842	—	64
1843	—	66
1844	—	72
1845	—	84
1846	—	97
1847	—	112
1848	—	116
1849	—	119
1850	—	109
1851	—	104
1852	—	96
1853	—	105
1854	—	97
1855	—	97
1856	—	98
1857	—	113
1858	—	114

- a) Formindselsen fra 1826 til 1827 skriver sig fra den kgl. Resolution af 3die Mai 1827, hvorved Maximum af Elever ved Bergens lærde Skole bestemtes til 80, hvilket dog paa Grund af særegne Omstændigheder enkelte Gange er overskredet. Forogelsen i 1846 kommer af, at Skolen

Blev udvidet med en ny Klasse, hvorefter Maximum bestemtes til 100. Da det imidlertid viste sig, at Hensigten med denne Maximumbestemmelse, nemlig at forebygge Klassernes Overfyldning, ikke opnaaedes, idet nemlig de høiere Klasser altid fik et uforholdsmæssigt Antal Elever, blev Bestemmelsen ikke overholdt; saaledes var i 1853 af Skolens 105 Elever i øverste Klasse 25, og i nederste Klasse kun 9. Marsagen hertil antoges at være saaledes som af Rector er oplyst i en Skrivelse til Ephorateret af 9de September 1853, „at der nemlig her i Byen ere oprettede flere Skoler, hvis Hensigt ikke alene er at forberede Elever til Optagelse i Kathedralskolens nederste Klasse, men ogsaa at bringe dem saavidt, at Skoletiden i vor Skole derved betydelig kan forkortes. Disse Skoler nyde en ikke ringe Eogning, fordi Skolepengene i dem ere noget lavere, 20 a 24 Spd. aarlig, men deraf følger forskjellige Ulemper. . . . De indmeldte Elever, som vel nogenlunde bestaa sig til Afgangsprøven, findes undertiden senere ved nærmere Bekjendtskab til dem at have modtaget hovedsagelig en paa deres Optagelse beregnet Undervisning. En fast Plan for Undervisningen fra Skolens første Aar af bliver derved næsten gjort umulig, og Eleverne slæbe sig fra Aar til Aar op igjennem Klasserne under en følelig Mangel af Fasthed i Elementerne, hvilket igjen bevirker, at de ved den endelige Afgangsprøve ikke findes antagelige, uagtet de med Hensyn til den i Skolen tilbragte Tid burde være det. Jeg indser intet andet Middel herimod end ogsaa ved Kathedralskolen at regulere Skolepengene saaledes, at deri ikke bliver nogen Fristelse for mindre indsigtfulde Forældre til at benytte en saa skadelig Udvei. Distnok har jeg været og er fremdeles af den Mening, at de nærværende Skolepenge ingenlunde ere for høie, samt at der ikke egentlig er nogen tilstrækkelig Grund tilstede til at betale Undervisningen i de nedre Klasser slettere end i de høiere; men det forekommer mig dog, at man bliver nødt til at give Slip paa denne Anskuelse, naar andre vigtige Hensyn, som evenanført, gjør det tilraadeligt.“ Foranlediget herved bleve Skolepengene i de to nederste Klasser i det følgende Skoleaar bestemte til 24 Spd., og Hensigtsmæssigheden heraf synes godtgjort derved, at allerede i 1854 optoges i første Klasse 16 nye Elever, og i indværende Skoleaar har denne Klasse 20 Elever.

- b) Ved Optagelsesproven ere undertiden enkelte Disciple indsatte i en høiere Klasse, end der tilkom dem efter deres Kundskaber i de dode Sprog, naar Modenheden forøvrigt har været tilstede; man har da paalagt dem ved privat Information at indhente det Forsømte og, om muligt, bevæget en af Lærerne i disse Sag at paatage sig den.
- c) Undertiden er der ogsaa tilladt enkelte Disciple at frekventere Skolen, skjønt de ikke have havt den i Forordningen fastsatte Aarsalder; men Erfaringen har som oftest vist, at det ikke har været til deres Fordel.
- d) I dette Tidrum er af Skolens Elever 7 dode, nemlig 1 saaret som Tilskuere i Theatret af en Sabelklinge, der sprang under Forestillingen af et Ridderespil, 1 druknet og 5 af Sygdom. I Skolen selv have af betydeligere Uheld været et Par Venbrud og enkelte Contusioner, uden at nogen af disse have efterladt videre Folger. At ikke flere Ulykker have indtruffet, maa ansees som et saameget større Held, som Skolen i dette Tidrum har havt det betydelige Antal af 630 Elever. De fleste af disse, forsaavidt de ikke ere blevne dimitterede, have forladt Skolen i næst øverste Klasse for enten at fortsætte Studeringerne ved privat Undervisning eller for at gaa over i andre Livsstillinger f. Ex. til Krigsskolen, til polytechniske Skoler eller Handelen, og i det Hele synes den Tanke at have fundet Indgang hos Mange her paa Stedet, at den Undervisningsplan, som i de lærde Skoler følges, hder den hensigtsmæssigste Forberedelse ogsaa for dem, som ikke agte at afgaa til Universitetet.
- e) Det i Skoleforordningens § 59 givne Paalæg, der yderligere er indskærpet ved Kirkedepartementets Cirkulærskrivelse af 21de Februar 1826, i fornødent Fald at give Forældre eller Børge Vink om at anbringe deres til Studeringer mindre skikkede Myndlinge i en anden Stilling bliver ved hver Hovedexamen af Lærerne taget under Overveielse, og er consilium abeundi saaledes blevet meddelt enkelte Elever, især naar Noget efter 2 Mars Hensidten i samme Klasse endnu ikke er befunden moden til Optagelse i en høiere. For slet Opførsel har man kun seet sig nødsaget til at fjerne et Par Elever fra Skolen, dog har man herved seet at undgaa at vække nogen Opmærksomhed.
- f) I de første Aar i dette Tidrum hændte det undertiden, at enkelte Disciple efter den offentlige Examen opflyttedes i høiere Classer „paa Pro-

ve"; men da det engang traf sig, at nogle Elever ikke tilfredsstillende udheldt Proven og derfor atter nedflyttedes ved Halvaarsexamen, gjorde dette et saa ubehageligt Indtryk, at man fandt det for Fremtiden rigtigere hellere at vise større Strengthed ved selve Afgjørelsen af Spørgsmaalet ved Opflyttelsen efter Hovedexamen end udsætte Eleverne for saadan Ubehagelighed.

Om Charaktergibningen.

Indtil 1826 havde Eleverne kun maanedlig faaet Charakterer, indførte i en Charakterbog overensstemmende med Skoleforordningens § 51, og var det overladt til hver enkelt Lærer at udtale sin Dom, enten med en enkelt bestemt Charakter eller ved et mere almindeligt Udtryk af Tilfredshed eller Utilfredshed eller endelig ved en fuldstændigere Dmtale af Discipelens Fliid, Fremgang og Opførsel. Saa snart Skolens Bestyrelse blev overtaget af Rector Holmboe, indførtes Protocoller, hvori hver Lærer daglig tildelte de examinerede Elever specielle Charakterer, som ved Maanedens Udgang sammenlagdes, hvorefter Elevens Plads for den følgende Maaned bestemtes. Imod dette nye System udtalte sig strax Overlærer Sagen og især Conrector Winding, som endog for sit Vedkommende erklærede det ugjorligt at opfylde denne Fordring, da han derved vilde se sig i hoi Grad hemmet i sin Undervisning, ligesom begge især gjorde opmærksom paa, at deres Undervisningsmaade mere var beregnet paa Elevernes Udvikling end paa Bibringelsen af positive Kundskaber, som skulde prøves ved Høren af Lectier, og deri fandt de ingen Grund til at foretage nogen Forandring. Det blev saaledes nødvendigt at lade deres Dom over Eleverne ude af Betragtning ved den maanedlige Omflytning. Paa denne Maade forholdtes der i denne Sag indtil 1845, da Lærerne den 25de Januar vare samlede for at tage under Overveielse, om „hvorvidt de

hidtil brugte daglige Charakterer og den derpaa grundede Omflytning maatte anses hensigtsmæssig. Efter de stedfundne Diskussioner derefter blev man enig om, at denne Maade at belønne og straffe paa havde store Uanskeligheder i og for sig selv, da saa særdeles Meget er afhængigt af de forskjelliges Læreres subjective Opfatning af Elevernes Flid m. m., og at derhos den Skade lettelig opstaar, at Eleverne lære at betragte Charaktererne som det egentlige Maal, hvoraf lettelig flyder en større moralsk Skade, end at den opveies ved den intellectuelle Binding af et saadant System. Paa Grund heraf blev man enig om, at ingen daglige Charakterer indtil videre gives i Protocollen, men at i dets Sted hver Lærer for sig holder en Notationsbog over Elevernes Flid, som fremlægges i det maanedlige Møde, der afholdes hver sidste Loverdags Eftermiddag i Maanedens, i hvilket Møde enhver Lærer indfører sin Dom over Eleverne i disses Charakterbøger, og ingen anden Omflytning finder Sted end den, som af samtlige Lærere i enkelte Tilfælde maatte beslattes." I over 14 Aar have saaledes daglige Charakterer ikke været givne her ved Skolen og ingen anden Omflytning fundet Sted mellem Disciplene end den, som har været en Folge af de forskjelliges Skoleexaminers Udfald; nye Elever anvises altid den nederste Plads i Classen, og Ordenen mellem dem bestemmes efter deres Navne. Spørger man nu, om denne liden Opmærksomhed, som vises Charaktererne, har virket gavnligt eller skadeligt, saa synes Erfaringen at have godtgjort, at der hos Eleverne ikke spores mindre Flid og Stræben efter i alle Henseender at tilfredsstille Lærerne, end det tidligere var Tilfældet; derimod lader det sig formode, at baade denne Flid og denne Stræben er Frugten af mere bifaldsværdige Motiver, og, var det muligt uden Hverslyrelse af Skolens Orden ogsaa at undgaa at lade Examenscharaktererne komme til Elevernes Kundskab, vilde derved mangen Fristelse være forebygget, som endnu bringer Eleverne til mere at ville synes end at ville være. Neppe feiles der ved den Paastand, at samtlige Lærere her ved Skolen betragte ogsaa denne Charaktergivning kun som et uundgaaeligt Onde. Naar der tales om Opflyttelse fra Klasse til Klasse efter Hovedexamen, har det været vedtaget at afgjøre dette forelobigt uden at raadspørge Charakterlisterne, og har det da paa yderst faa Undtagelser nær vist sig, at Lærernes Overveielser have været overensstemmende med Examens Udfald, naagtet Charaktererne ene tildeles efter denne og ikke efter foregaaende Bekjendtskab. Det er saaledes temmelig klart, at Skolen vilde kunne gaa sin ordentlige Gang, om end Charaktererne sattes ude af Betragtning, og at deres Meddelelse kun behøves dels for at gjøre Lærerne vi-

dende om, hvorledes en Discipel staar sig i Medlærernes Fag, dels til at vedligeholde Forsættets Control med de enkelte Læreres Undervisning; for Eleven derimod er Charakteren temmelig unødvendig, da det for ham bør være nok at vide, hvad han af sig selv bedst ved, hvor flittig han er, hvor skikkelig og hvor store Fremskridt han gjør. Den ærgjerrige Sammenligning med Meddisciple burde være ham uvedkommende; men allerede den Levning af Charaktergivning, som hos os er beholdt, afgiver mere end nok af uhyggelige Beviser paa indbyrdes Misundelse, ærgjerrig Skapen og andre Charakterpletter, som det snarere burde være Skolens Stræben at fjerne end at nære. Man kan neppe fortidligt lede Elevernes Forestilling derhen, at alt deres Arbejde udenfor som i Skolen bør udspringe af Agtelse for det fjerde Bud i dette Forhold til Lovens første Table og af den berettigede Omhu for eget Velvære i de nærværende og kommende Dage, af Lyst og Kjærlighed til en hoiere Landsudvikling og den Ton, som denne nødvendigen medfører, uden at fæste Blikket paa det Tilfredsstillende for den blotte og bare Egenkjærlighed og den samme smigrende gunstige Dom af Medmenneskerne. Hvorledes dette skal naaes, og hvorledes den enkelte Lærer skal bidrage Sit dertil, derfor er det vistnok ikke let at give Forskrifter; men har Læreren først fattet Syn for denne Sags store Vigtighed, da vil hans Opmærksomhed ogsaa skærpes for at fjerne Alt, hvad der kan hemme, og benytte Alt, hvad der kan fremme en saadan Landsretning. Den Control, som Forældrene skulde kunne føre med Elevernes Fliid ved Hjælp af Charaktererne, er uden Tvivl af langt mindre Betydning, end man er saa villig til at tale om. Opmærksomme Forældre ville ikke fky den Uleilighed, som er forbunden med en personlig Henvendelse til Lærerne, for at erfare deres Børns Forhold; men Erfaring synes at vise, at heller ikke ret mange Forældre tage sig de Børnene givne Charakterer synderlig til Hjerte. Forældrenes Hjælp i denne Henseende bør vel i Regelen helst kun gaa ud paa at fjerne Hindringerne for Elevernes Fliid, indskrænke deres Udspredelser og støtte Lærernes Autoritet, og denne sidste bør være det stærkeste ydre Paavirkningsmiddel paa Eleven, hvor hine indre og hoiere Motiver ikke ere tilstrækkelige; men Charakterer gives ikke for Lærernes Skyld. Hvorledes det nu i vor Skole forholder sig med de Motiver, som holde Eleverne i Nænde, kan vel ikke med nogen Sikkerhed angives, men det er, som sagt, en Kjendsgjerning, at vi her ved Skolen ikke have opdaget nogen Tilbagegang i Fliid, Orden og Sædelighed hos Eleverne, fordi Charaktergivningen er bleven i hoi Maade indskrænket. Sluttelig bemærkes, at i øverste

Klasse, som er toaarig, benyttes ikke Charakterbøger og Charakterer gives kun ved de to Examina, og det viser sig, at Udfaldet paa Ufgangsproverne ved Universitetet har i denne Tid hellere været mere end mindre tilfredsstillende end forhen.

I Forbindelse hermed bør det ikke lades ubemærket, at samtlige Lærere have fundet det meget vanskeligt at efterkomme et af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet givet Paalæg om at tildele Eleverne ved hver Examen en særskilt Charakter for Flid og Naturgaver. Hvad nemlig Fliden angaar, da er det klart, at det er høist vanskeligt at afgjøre, om en Discipels større eller mindre Fremgang kommer af hans Flid eller af hans Evner eller af lettende eller hemmende Omstændigheder i Hjemmet, og en vitterlig for Discipelen udtalt Dom herover kan saaledes let hos denne virke skadeligt, naar den, som vist ofte er Tilfældet, er feilagtig, Noget, han med Bestemthed kan afgjøre i sin egen Bevidsthed. Fastsættelsen af Charakteren for Flid fremkalder derfor mellem Lærerne meget hyppig Meningsulighed, der endog stundom er meget stor. Hvad Naturgaverne angaar, er det, selv om man tilfulde kjendte Eleven, dog meget vanskeligt at udtrykke sin Mening med en enkelt Charakter; thi naar skal man sige, at Naturgaverne ere gode? Menes herved alene Opfatningsevnen, eller maa hertil ogsaa henregnes Udholdenhed, Lyst o. s. v.? Kan man ikke sige, at en Elev med mindre Faaiteevne, men med større Udholdenhed, større Iver for at efterkomme Læreres og Færdiges Onske, med mere fornuftig Tanke paa sin Fremtid o. s. v., besidder i sin Helhed bedre Naturgaver, end det lette Hoved forenet med Lettsindighed? Hvad er her Naturgaver og hvad den fri Villie at tilskrive? Er det saaledes allerede i og for sig vanskeligt at bestemme, hvad det er for Noget, man har betegnet ved Ordet „Naturgaver“, bliver det endnu vanskeligere at udtale det som en bestemt Dom i det enkelte Tilfælde. Under Tildelelsen af denne Charakter høres ofte saadanne Indtringer: „han har et godt Hoved, men han kommer neppe til at gaa Skolen ordentlig igjennem“, eller „det falder ham rigtignok tungt, men han arbejder sig nok igjennem og man skal se, der bliver et dygtigt Menneske af ham; thi han er en forstandig Gut“ o. s. v. Da det imidlertid er vedtaget, idetmindste ved denne Skole, ikke at lade denne Charakter komme til Elevens Kundskab, medfører den forsaavidt ingen Skade, men gjør da heller ingen Nytte. Det synes derfor ønskeligt, at begge disse Charakterer kunne udgaa af Listen; sikkert er det, at de ere meget upaalidelige.

Et andet Virkemiddel ved Siden af Charaktererne, de saakaldte Flidigheds-

besomninger, have, saavidt vides, aldrig været benyttede ved denne Skole, og vi anse dette for et Gode. Romernes toga prætexta for Drenge og de Franskes Dyræb „la gloire“ kan nok fremkalde glimrende Personligheder, men ikke christelig sindede Mennesker; beholdt man stadigt for Sie, at det bør være christelige Skoler, man søger at indrette, vilde man finde bedre Veiledning til at naa sit Maal ved at hente sine pædagogiske Forskrifter fra Gustavlen i Luthers Katechismus end fra hvilket som helst kunstigt System. Det har været os behageligt at erfare af Rector, Professor Vibes Program for forrige Aar, at de her udtalte Meninger for en stor Del ogsaa næres af Lærerne ved Christiania Skole, men at man hidtil kun har indskrænket, men endnu ikke ganske afskaffet den Stimuleren, som ligger i offentlig udtalt Ros eller Daddel, men at ogsaa der arbeides til dette Maal. Her ved Skolen har man allerede i flere Aar ved endt Examen ladet det bero med at optæse Elevernes Plads i de forskjellige Classer, uden at nævne den hver enkelt tildelte Hovedkarakter; man har endogsaa undgaaet at udtale offentlig, hvem der ere tilbagefaldende i en Klasse og hvem der ere opflyttede.

Efter Opfordring af en af Lærerne blev der i Aaret 1845 gjort et Forsøg med at indføre saakaldte Classordinarier, Noget, som oftere før havde været Gjenstand for Dmtale mellem Lærerne, men hverimod man havde opstillet mange Betænkneligheder. Forsøget gjordes imidlertid, og Sagen ordnedes paa samme Maade, som ved Christiania Skole; men uden at Aarsagen dertil med Bestemthed kan angives, svarede Folgerne ingenlunde til Forventningen. Der opstod snart et Misforhold mellem Classens Ordinarius og de øvrige Lærere, naar hin troede sig ifølge sin Stilling forpligtet til at gribe ind for at rette paa paaklagede Feil hos Eleven; og det synes heller ikke, at denne Indretning godt lader sig forene med de ovenfor anførte Bestræbelser af enhver enkelt Lærer for at virke paa Eleven. Man fandt sig derfor efter kort Tids Forløb foranlediget til at opgive denne af saa mange Skolemænd ellers anbefalede Indretning, der desuden synes mindre nødvendig i en Skole af ikke større Omfang end Bergens.

Om Dimission og Examen Artium.

Naar en Elev har gennemgaaet Skolens øverste Klasse, vil det være et sjældent Tilfælde, at han ikke har erhvervet sig saa mange positive Kundskaber, at det med nogenlunde Sikkerhed kan antages, at han i de Fag, hvori Examen alene er mundtlig, vil erholde ved Universitetet en nogenledes tilfredsstillende Charakter, hvis han ikke er bleven rejseret for nogen af de skriftlige Opgaver. Det er derfor ganske i sin Orden, at en Elev, som paa Grund af utilfredsstillende Besvarelse af de skriftlige Prøver i Skolen ikke har faaet af denne Vidnesbyrd for Medenhed til Dimission og derefter dog lader sig privat dimittere og siden bliver antagen ved Universitetet, som oftest erholder til Examen Artium i Hovedcharakter laudabilis eller idetmindste et godt haud illaudabilis. Kun Ubekjendtskab med Forholdene kan i saadanne Tilfælde fremkalde en ukjærlig Dom over Skolen, som om denne øvede en utidig Strengthed. Tvivlen hos Dimissor er nemlig som oftest kun om „reject“ eller „ikke reject“, men i Tilfælde af det sidste, ikke om hvorvidt Eieven vil erholde en god eller slet Hovedcharakter; gaar han igjennem, er man næsten altid vis paa, at han mindst vil erholde et godt haud. Som Folge heraf er Dimissionsspørgsmaalet kun afhængigt af Elevens Medenhed i de skriftlige Arbejder. Disse levedes fra 1826 indtil 1849 i Latinen af Rector Helmbec og i Norsk af Overlærer Sagen; naar altsaa disse Mænd vare sikke paa en Elevs Medenhed, behøvede Rector som den egentlig ansvarlige ikke nogen officiel Conference med de øvrige Lærere, forsaavidt ikke Nogen af disse i et enkelt Tilfælde havde nogen bestemt Indsigelse at gjøre angaaende sit Fag, og saaledes fik det i denne Tid Udsende af, uden at det i Virkeligheden forholdt sig saa, at Rector ensidig afgjorde Spørgsmaalet om Dimission. I dette Tidrum erklæredes Jagen umoden til Dimission paa Grund af den norske Udarbeidelse. Fra sidstnævnte Aar overtog en af de andre Lærere, nemlig Overlærer Bjørseth, Ledelsen af Undervisningen i latinisk Stil og Oversættelse, og det blev saaledes nødvendigt for Rector, hvem Ansvarret for mislykket Dimission nærmest paalaa, at sikre sig ved at underkaste de Elever, om hvis Dimission til nærmeste Examen Artium der kunde være Spørgsmaal, en skriftlig Prøve, hvilken afholdes henimod Paaske. De skriftlige Prøvearbejder blive derefter undergivne samtlige Læreres Bedømmelse, og forsaavidt der er Tvivl om Udarbeidelsen i Modersmaalet, bliver angjeldende Elevs Stillebog for det hele forløbne Aar af samtlige Lærere gennemgaaet. Naar dette er fæet, samles de til en mundt-

lig Conference, hvorefter det afgjøres, om Discipelen kan dimitteres eller ikke, og Udsaldet meddeles derpaa strax til Angjældende, for at sætte deres Forsatte istand til at fatte sin Bestemmelse. Den stedfundne Conference indføres i Forhandlingsprotocollen.

1834 dimitteredes 2 fra Bergens Skole og 1 tenderedes; alle erholdt Charakteren laud.

1835. Af de 7, der dette Aar kunde vente at blive dimitterede, bleve kun 2 det, hvilke begge erholdt Charakteren laudabilis. I en Skrivelse af 2den August 1835 fra Rector til Kirkedepartementet findes blandt Andet herom: „Jeg skylder at melde, at der iaar udgik ved Juletider 2 og den 14de April 3 Elever af overste Klasse for at lade sig privat dimittere, uagtet jeg havde givet, især de tre Sidste, det vissest mulige Haab om iaar at blive dimitterede fra Skolen, hvis de godt benyttede den dem tildeelte Repetitionstid.“ Bestyreren paatager sig aldrig og kan heller ikke paatage sig større Forpligtelser, hvis den paafølgende Afgangsprøve ikke aldeles skal tabe sin Betydning. Dette Exempel, som ikke er enestaaende, viser inndertid Grunden til, at Flere, som have gjenngaet det fulde Skolekursus, dog ikke af Skolen ere blevne dimitterede.

1836 dimitteredes 7 til Examen Artium, hvoraf de 6 erholdt laudabilis og 1 haud; tvende bleve negtede Dimission.

1837 dimitteredes de tvende, der efter fuldendt Skolekursus skulde afgaa til Universitetet, og desuden tenderedes 1, hvilke alle erholdt Charakteren laudabilis.

1838 dimitteredes ligeledes hele overste Klasse, og af Dimittenderne erholdt de 4 laudabilis, 2 haud illaud., desuden tenderedes 1, der erholdt laud. Paa Grund af vedkommende Lærers Sygdom var der ved Afgangsprøven ingen Examen i Fransk og Geografi.

1839 dimitteredes kun 1 af de 3, der da gik i overste Klasse, og denne erholdt laudabilis.

1840 dimitteredes de 5 Elever, hvoraf overste Klasse bestod, og af disse erholdt 3 laudabilis, 2 haud illaud.

1841 dimitteredes 1, der erholdt laudabilis præ ceteris, 2 der fik laudabilis, ligesaa 1, der blev tenderet, medens 2 negtedes Dimission.

- 1842 dimitteredes hele øverste Klasse; de 4 erhøldt laud og 1 haud.
1843 dimitteredes de 6, der udgjorde øverste Klasse, og alle erhøldt laudabilis.
1844 dimitteredes samtlige 7, der alle erhøldt laud.
1845 dimitteredes samtlige 4 til Universitetet, der alle erhøldt laudabilis. Paa Grund af Adjunct Lobergs Sygdom ingen Examen i Mathematik.
1846 dimitteredes samtlige 7, der alle erhøldt laudabilis.
1847 dimitteredes den eneste, hvorfra øverste Klasse bestod, og erhøldt han laudabilis.
1848 dimitteredes de 5, der udgjorde øverste Klasse, og erhøldt alle laudabilis.
1849 dimitteredes 4, der alle erhøldt laud.; 3 negtedes Dimission.
1850 dimitteredes de 9, der stode for Tur, og erhøldt alle laudabilis.
1851 dimitteredes 8, der erhøldt laudabilis; 1 negtedes Dimission.
1852 dimitteredes 7 af de 9, der da gik i øverste Klasse, og erhøldt alle laudabilis.
1853 dimitteredes 3, der alle erhøldt laud.; 2 negtedes Dimission.
1854 dimitteredes 10, hvorfra de 9 erhøldt laud. og 1 haud illaud.; 3 negtedes Dimission.
1855 dimitteredes 10, der alle erhøldt laudabilis; 1 negtedes Dimission.
1856 dimitteredes 8, hvorfra de 6 erhøldt laudabilis, 2 haud illaudabilis. 4 negtedes Dimission; af disse hindredes den ene ved Sygdom fra at melde sig til Examen Artium.
1857 dimitteredes de 4, der udgjorde øverste Klasse, og erhøldt alle laud.
1858 dimitteredes 8, hvorfra de 7 erhøldt laudabilis og 1 haud; 1 negtedes Dimission.

Ved høvsfølgende Liste over de Charakterer, som de, der fra 1834 til 1858 incl. ere fra Bergens Skole dimitterede til Universitetet, have erhøldt ved sidste Skoleexamen og Examen Artium, maa man erindre, at indtil 1840 incl. bleve ved Examen Artium Charaktererne for mundtlig Latin og latinisk Oversættelse slaede sammen.

Limit- eret	Navne	Fød	Arti- um	Embeds- examen	Senere Livsstilling.
826	Broch, Andreas Lind	1802	2	ingen	Adjunct ved Christiania lærde Skole.
827	Begh, Ole	1810	3	3	Sorensskriver i Nordhordland.
	Berg, Johan Peter	1809	2	3	Sogneprest til Dybvaag.
828	Birkeland, Peter Daniel Baade	1805	3	3	Død som residerende Capellan til Borgund.
	Birkeland, Peter Herøleb . . .	1807	2	2	Sogneprest til Korskirken i Bergen.
	Beis, Johan Friederik	1806	2	t. 3 p. 2	Sognepr. til Hoff i Jarlsbergs og Laurvigs Amt.
	Briguner, Johan	1812	2	2	Sogneprest til Vause og Farjund.
830	Zirgenfen, Wilhelm	1812	2	t. 2 p. 3	Maadmand i Christiania.
831	Jensen, Peter Andreas	1812	2	2	Residerende Capellan til Aker.
	Hoff, Lauris Hellemann	1813	3	theol. Ex. 3	Skolelærer i Bergen.
	Willgohs, Johan Friederik . . .	1812	2	t. 3 p. 2	Sogneprest til Drebø.
	Smit, Paul Meyer	1813	2	t. 2 p. 3	Brigadeauditor i Bergen.
832	Dahl, Heming Frimann	1813	2	t. 3 p. 2	Sogneprest til Indviken.
	Schanche, Carl Frimann	1813	2	3	Sorensskriver i Tromsø.
	Balchen, Gudbrand	1812	2	3	Død som Underrettsprocurator i Nordlandene.
	Hambro, Carl Joachim	1813	3		Kjebmand.
	Lund, Peter Christian	1811	2	2	Sogneprest til Vjeld.
	Brun, Ewend	1812	2	2	Sogneprest til Apostelkirken i Christiania.
	Stuwig, Peter, tenteret		2	theol. Ex. 2	Død i St. John paa New-Foundland.
833	Bernhest, Anders Adeltsteen . .	1814	2	3	Underrettsfogeder i Lister og Mandals Amt.
	Sagen, Albert Peder	1816	2	2	Residerende Capellan i Christiansand.
	Ronow, Hans	1816	2	jur. t. 3 p. 4	Proprietær.
	Hallager, Georg Friederik . . .	1816	2	2	Profesor juris.
	Mis, Friederik	1814	2	t. 2 p. 3	Copist i Finantsdept.

Dimis sions Aar.	Navn.	Født.	Norsk Stil.		Latin.		Latinisk Dvers.		Latinisk Stil.		Græsk.		He. braisk.		Tydsk.		Fransk.		Rel.	
			Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.	Artium.	Coloen.		
1834	Christie, Johan Koren . . .	1814	3	2	3	2			2 ₅	3	3	2	1 ₅	3	3	2	1	2	1 ₅	2
	Lassen, Emil	1816	4	2 ₅	3	2			3 ₅	3	3 ₅	3	1 ₅	3	3	2	2	2	1 ₅	4
1835	Seze, Siur (tenteret) . . .		3	2	2	2			2 ₅	4		2	2		2	2	2	3	1	
	Bull, Anders Sandoe Ørsted	1817	4	3	3	2 ₅			3		2	3	2	1 ₅	2	3	2	3	3	
	Martens, Daniel Georg . .	1817	3	3	3	2 ₅			3		3	3	2 ₅	2	2	3	3	3	3	
1836	Stub, Paul Jensenius . . .	1819	3	2 ₅	2	2			2	3	2	2	1 ₅	3	2	1	1 ₅	1	2	
	Steen, August	1818	3	2 ₅	2	2			2 ₅	3	2	2	1 ₅	2	3	1	1 ₅	2	2 ₅	
1837	Jensen, Fredrik	1818	3	2 ₅	2	2			2	3	2 ₅	2	2 ₅	2	3	1	1	2	2 ₅	
	Daae, Hans Henrik	1816	3	2 ₅	2	2 ₅			2	3	2	3	2	2 ₅	2	3	2	2 ₅		
	Weichmann, Hans	1817	4	3 ₅	3	3			3	3	3 ₅	3	2	3	3 ₅	2	2	2		
	Walsøe, Peter	1817	4	3	2	3			2 ₅	4	3	3	2	4	4 ₅	2	2 ₅	1	3 ₅	
	Daae, Anders	1814	3	3 ₅	3	3			3 ₅	3	3 ₅	3	2 ₅	3	3 ₅	2	3	3	4	
	Christiansen, Ulrich Anton.	1818	3	3	3	2			3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	
	Lassen, Lars Mourad . . .	1820	3	3	2	2			3	2	2	2	2		1	2	1	2	1	
1838	Hambro, Johan (tenteret) .	1816	2	2	2	2			3	3	3	2	2		1	2	1	2		
	Bogh, Wilhelm	1817	3	2 ₅	4	3			3	3	3	3	3		2	2	3	2		
	Hammer, Christopher	1818	3	2 ₅	3	3			3	3	3	3	2 ₅		2	2	3	2		
	Rogge, Christopher	1818	2	3	3	2 ₅			4	4	3	3	3		1	2	2	3		
	Heiberg, Joachim	1817	3	2 ₅	3	2			2	2	2	2	2		1	2	2	2		
	Friese, Christian	1821	2	2 ₅	3	3			4	4	2	2	2 ₅		3	3	3	2		
	Hagerup, Wilhelm (tenteret)	1818	3	3	3	2 ₅			3	3	3	3	2 ₅		1	1	1	3		
	Ølsen, Erich	1816	3		3				4	4	2	2			2	2	2	2		
1839	Hartwig, Jacob	1820	2		2			3	3	3		3		2	2	3	2			
1840	Janson, Heinrich	1819	4	2 ₅	4			4	4	3	3	2 ₅		2	2	2	2	3		
	Dahl, Lorenz Segelke	1823	2	2 ₅	2	2			2	2	2	1 ₅	2	1	1	1 ₅	2	2		
	Boye, Ole Langfeldt	1821	2	1 ₅	2	1			3	3	1	1	1	1	1	1 ₅	2	1 ₅		
	Johansen, Jetmund	1820	3	2 ₅	2	2			3	3	1	2	2	1 ₅	1	1 ₅	2	2		
	Heiberg, Gerhard	1821	4	2 ₅	3	2			4	4	3	2 ₅	3	1 ₅	1	1	2	2		
1841	Jensen Christian	1823	2	2 ₅	2	1	2	3 ₅	1	3	2	1 ₅	1	1	1	2	1	2 ₅		
	Berg, Bartholomæus	1821	3	2 ₅	2	1	2	3 ₅	1	4	1	2	3	1 ₅	1	2	2	1 ₅		
	Laudmark Johan Daniel . . .	1820	2	2 ₅	3	2 ₅	3	2 ₅	2	3 ₅	2	3	2	2 ₅	1	2	2	2 ₅		
	Goldt, Lorenz (tenteret) . . .	1821	2	2 ₅	3	3	3	3	3	5	3	3 ₅	3	1	2 ₅	2	2	2 ₅		
1842	Widsteen, Johannes Andreas	1823	3	2 ₅	3	3	2	3	3	3	2	2 ₅	2	2	1	1 ₅	2	2		
	Smith, Jacob Edvard	1824	3	2 ₅	3	3	2	3 ₅	3	3 ₅	2	2	2	2	1	2	2	2		
	Lassen, Hartwig	1824	3	2 ₅	2	2 ₅	2	3	3	3	1	1 ₅	1	1 ₅	1	1 ₅	1	3		
	Martens, Wilhelm	1824	4	3	2	3 ₅	3	3	4	2 ₅	2	2	1	3	1	2 ₅	1	3		

Dimissions Aar.	Navn.	Født.	Norst Stil.		Latin.		Latin Dvers.		Latin Stil.		Græst.		Se- braist.		Tybst.		Franst.		Rel.
			Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	
1842	Berle, Cordt	1822	4	2,5	3	2	3	2	4	3	3	3,5	2	3	1	2	2	2,5	3
1843	Dahl, Johan Koren	1823	3	2,5	2	2	3	3,5	4	3,5	3	2,5		1	2	2	2	2,5	1
	Meyer, Conrad	1825	3	2,5	3	2	3	3	4	4	2	2	2	1,5	2	2	3	2	2
	Henrichsen, Christian	1825	2	2,5	1	2	2	2	2	3	1	1,5	2	1,5	1	2	2	2	2
	Nyegaard, Christen	1825	4	2,5	2	2	2	3,5	3	3,5	1	2	1	1	1	2	2	1,5	2
	Mahan, Hans Cornelius	1825	3	2,5	2	2	3	3	3	3,5	1	1,5	1	1	1	2	2	1,5	2
	Brinckmann, Michael	1823	4	2,5	2	2	2	3	2	4	1	2	2	2	1	2	2	1,5	2
1844	Hartvig, Christian Holst	1824	3	2	2	3	3	3	2	4	2	2,5	2	2	1	2,5	1	2	1
	Mis, Claus Paveis	1826	3	2	4	3	3	3	4	3,5	2	3	3	3	1	2	1	3	1
	Balchen, Albert Henrik	1825	3	2	3	3	2	3	3	4	1	2,5	3	2,5	1	1,5	1	2	1
	Christie, Hans Langsted	1826	3	2	2	2	2	3	3	4	1	2,5	2	2,5	1	2	1	2	1
	Müller, Jonas Henrik	1826	3	2	2	2	4	3,5	3	4	2	2	2	2,5	1	2	1	2	1
	Koren, Ulrich Wilhelm	1826	3	2	2	3	2	3	3	4	1	2,5	2	3	1	1,5	1	2	2
	Breys, Otto Lemmich	1825	2	2	2	2	2	3	3	3	1	2	2	2,5	1	1,5	1	2	2
1845	Holmboe, Jens Andreas	1827	3	2,5	2	2,5	3	2,5	3	3	2	2	2	2	1	2,5	2	1,5	2
	Christensen, Thorstein	1827	3	2,5	3	2	3	2	2	3	1	2	2	1	1	2,5	1	1	2
	Knagenhjelm, Ludvig	1824	3	2,5	3	3	3	2,5	3	4	3	2,5	2	2,5	2	2,5	1	2	3
	Holmboe, Jens Joachimsen	1827	3	3	3	2,5	3	3	2	4	2	3	2	2	1	2,5	1	2	3
1846	Hosendahl, Knud Laadz	1826	3	3	3	2,5	3	3,5	3	3,5	2	2,5	2	2,5	2	1,5	2	2	1
	Gran, Jens	1827	3	3	2	2,5	3	3	3	3	2	2,5	2	2,5	2	2	1,5	2	2
	Nielaysen, Wilhelm Bernhoff	1829	3	2,5	3	2,5	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1,5	1
	Belhaven, Johan Andreas	1825	3	3	2	3,5	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	3	1
	Bedeler, Christian Frederik	1826	3	3	2	2	2	2,5	2	3	2	2,5	2	2	2	1	1	1	2
	Hertzberg, Niels Chr. Egede	1827	2	2	2	2	1	2	3	3	1	1,5	2	2	1,5	2	1,5	1	1
	Nyegaard, Duf Severin	1828	4	2	3	2,5	3	3,5	3	4	3	2,5	2	3,5	1	2	1	2	1
1847	Schydø, Julius	1828	3	3	2	3	3	3,5	4	3,5	3	3	2	2,5	1	2	1	2	1
1848	Holt, Ole Elias	1831	2	2	2	2,5	2	2,5	2	2,5	2	1,5	2	1	1	2	2	1	1
	Grewé, Henrik	1830	2	2	2	2	2	3	3	2,5	1	1,5	2	1	1	2	2	1	1
	Widsteen, Christian Bang	1832	3	2	2	2,5	3	3	3	3,5	2	2,5	2	1	1	2	2	1,5	1
	Messing, Peter	1829	3	2	3	3	3	3	4	3,5	3	2,5	3	1,5	1	1,5	2	2	1
	Jørgens, Ole	1829	3	2	2	3	3	3	3	3,5	3	2	3	2	2,5	2	2	2	1
1849	Meyer, Henrik August	1830	3	3	3	2	3	3	2	2,5	2	2,5	2	2	1	2	2	2	2
	Hammer, Christopher Julius	1832	3	3	2	2,5	3	3	4	3	1	2	2	2	2	2	2	1,5	2
	Meydell, Stephan	1829	3	3	2	3	3	3	3	2,5	2	2		2	2	2	2	2	2
	Krohn, Georg Hermann	1831	3	3	3	2	3	3,5	3	4	2	2		2	2	2	2	2	3
1850	Frich, David Christopher	1833	3	2,5	2	3,5	3	3,5	3	3,5	2	2,5	1	2	1	2	1	1,5	1
	Hesselberg, Wollert Konow	1832	3	2,5	3	4	2	4	3	4	2	1,5	2	1	1	2	2	2	2
	Rasmstrup, Franz Georg	1832	3	3	2	3	2	2	3	3	2	2	1	2	1	2	1	1,5	2

Gion.	Histo- ric.		Geo- graf.		Arith- metik		Geo- metri.		Sum.		Embedsexamen.	Senere Livsstilling.
	Skolen.	Arrium.	Skolen.	Arrium.	Skolen.	Arrium.	Skolen.	Arrium.	Skolen.	Arrium.		
3,5	3	3	3	3	2	2	2	2	35	34	Cand. theol. med Laud.	Bestyrer af et Pigeinstitut.
2,5	2	1,5	2	1,5	1	2,5	1	3	25	29	Cand. med. med Laud.	Distriktsslæge.
1,5	3	3	3	1,5	1	1,5	1	2	32	28,5	Cand. jur. med Laud.	Død som Copist.
1,5	2	1	1	1	1	2	1	2	20	24	Cand. phil. med Laud.	Adjunct ved Bergens lærde Skole.
1,5	2	1,5	3	1,5	1	1	1	1	25	24,5	Cand. theol. med Laud.	Kattheket i Mandal.
1,5	1	1	1	1	2	3	1	1,5	23	25	Cand. theol. med Laud.	Lærer ved Skolelærersemin. i Træn.
3	2	2	1	2	3	2	3	4	27	32		
2	4	1,5	3	1,5	2	1,5	2	2	28	29,5	Cand. med. med Laud.	Privatpractiserende Læge.
2	2	2	2	3	1	2	1	1,5	28	33	Jungen Embedsexamen.	Proprietær.
2	3	2,5	3	2	1	2	1	3	26	32	Cand. theol. med Laud.	Prest i Trysil.
2	2	2	2	2	1	1,5	1	1,5	22	29	Cand. jur. med Laud.	Sagfører.
1,5	2	1,5	2	1,5	2	2	1	1,5	26	25,5	Cand. theol. med Laud.	Lærer ved Borgerskolen i Chr. fund.
2	2	1,5	1	1,5	2	2	3	2	25	30,5	Cand. theol. med Laud.	Prest i America.
3	2	2	1	2,5	1	2	1	2,5	21	30	Jungen Embedsexamen.	Lærer ved den tankfke Skole.
1,5	2	2	1	2,5	1	1	1	1	25		Cand. med. med Laud.	Underlæge ved Hosp. for de Spedalske.
1	2	1,5	2	1,5	1	1	1	1	24		Cand. theol. med Laud.	Bestyrer af Døvsstummeinst. i C. land.
2	2	2	3	2	1	1	1	1	30		Cand. jur. med Laud.	Sagførerfuldmægtig.
2	2	3	2	3	2	2	2	2	28		Cand. jur. med Laud.	Sagfører.
2,5	1	2	1	2	2	1,5	2	1,5	27	30,5		Død som Student.
3	2	2	1	2	2	2,5	2	2	28	31,5	Cand. jur. med Laud.	Rentefuldmægtig.
1,5	2	2	2	2	2	1,5	1	1	26	26,5	Cand. jur. med Laud.	Copist.
2,5	1	2	1	2	2	2,5	2	2,5	28	34	Cand. theol. med Laud.	Lærer ved en Pige-skole.
3	3	2	2	3	3,5	3	3,5	3,5	27	29	Cand. phil. med Laud.	Privatlærer.
1	2	2	1	2	3	2	2	2	24	24,5	Cand. theol. med Laud.	Lærer ved Krigsskolen.
2,5	3	3	2	2	2	2	2	2,5	30	34	Cand. jur. med Laud.	Sørenskriverfuldmægtig.
2,5	1	2	2	2	2	2,5	1	2	26	35,5	Cand. theol. med Laud.	Lærer ved den tankfke Skole.
1,5	2	2	1	1,5	1	1,5	1	1	19	21,5	Cand. theol. med Laud.	Bestyrer af et Pigeinstitut.
3	3	1,5	3	2	1	2	1	1,5	24	25	Cand. theol. med Laud.	Stiftscapellan.
2	2	1,5	2	2	1	2,5	1	3	25	29	Cand. med. med Laud.	Distriktsslæge.
2,5	2	1,5	2	2	1	4	1	3,5	29	32,5	Cand. theol. med Laud.	Secretær ved Missionselskabet.
2,5	2	1,5	2	2,5	2	3	2	2	30	31,5	Cand. theol. med Laud.	Bestyrer af et Pigeinstitut.
1	3	2	3	2	2	2,5	1	2,5	29	29	Cand. phil. med Laud.	Lærer ved Stav. lærde og Real-Skole.
1	2	2	3	2	2	2,5	2	2	30	23,5	Cand. theol. med Laud.	Stiftscapellan.
1	2	2,5	1	2,5	2	2,5	2	3	26	29	Cand. jur. med Laud.	
1	2	3,5	1	4	2	2	1	1	27			Skuespiller.
2	2	2	2	2	1	1	1	1	23	29	Cand. theol. med Laud.	
2,5	2	3	2	2	1	1	1	1	24	29,5	Cand. theol. med Laud.	
2	3	2	2	2	1	2	2	2	25	28,5		Død som Student.

Dimissions Aar.	N a v n.	Født.	Norst Stil.		Latinst Dversj.		Latinst Stil.		Latin.		Græst.		He. braist.		Lybst.		Fransst.		Reli.	
			Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø	Artium.	Ø
1850	Kenow, Wollert Otto	1833	3	3	3	2,5	3	3	2	2,5	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2
	Landmark, Gerhard Heinrich	1830	3	3,5	2	4	4	4	2	4	2	3	2	2	2	2	1	2	2	2
	Meydell, Frank Heinrich . . .	1832	3	3	2	3	3	3	2	3	2	1,5	3	2	1	1,5	1	2	2	2
	Skjoldberg, Jan Grewe	1832	3	2	2	3	3	3	2	2,5	2	1,5	3	2	1	2,5	1	1	2	2
	Steen, Carl Frederik Jrgens	1832	4	4	3	3,5	3	4	2	3	3	2	2	2	1	2	2	2	2	2
1851	Thoresen, Jehan Hermann	1832	3	3	3	3	3	3,5	2	3	2	2	1	2	1	2	2	1,5	2	2
	Wesenberg Frederik	1833	3	3	3	3,5	3	4	3	3,5	2	1,5	1	1	1	1	1	1,5	2	2
	Müller, Andreas	1833	3		4		3		3		2		1		1		1		1	2
	Hansen, Andreas Michael	1834	2	3	3	3	3	4	1	3	1	2	1	1,5	1	1	1	2,5	1	2
	Ziesler, Ernst	1833	3	3	3	3	3	4	2	3	2	2	1	1,5	1	1	2	2,5	2	2
1852	Høst, Anton Christian	1832	3	3	2	3	3	4	2	3,5	2	1,5	1	1,5	2	1	2	2	2	2
	Vesø, Valentin	1834	3	3,5	2	3	2	4	2	2	1	1,5	1	1	1	1	2	2	2	2
	Nielsen, Niels Jehan	1833	2	4	2	3	2	3	2	2,5	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Skjerschow, Erasmus Theodor	1833	2	3	2	3	2	3,5	2	3	1	1,5	2	1	1	1	1	1	2	1
	Blachstad, Jehan	1832	3	3,5	3	3,5	3	4	2	3	3	3	2	1	2	3	3	2	1	2
1853	Kahrs, Christian Anton	1833	3	2,5	3	3,5	2	3	2	3	2	3	2	2	1,5	3	2	1	2	1
	Lund, Hartvig Kaas	1832	3	3	2	3,5	2	3	3	3	2	2,5	1	1,5	1	2	2	1,5	1	2
	Lampe, Adamus	1834	4	3	3	4	2	4	2	3,5	2	2	1	1	1	1	1	1,5	1	2
	Mehu, Henrik	1835	4	3,5	2	4	4	3,5	3	3,5	2	2,5	1	1	1	1	2	2	1	2
	Olsen, Christian Duf	1835	4	3,5	3	4	3	4	2	2,5	2	1	1,5	1	1,5	2	2	1,5	1	2
1853	Halvorsen, Niels	1833	3	2	2	3	3	3,5	3	2,5	2	2	2	1	1	2,5	2	1,5	1	2
	Remmerd, Mathias Lind	1832	3	4	2	3,5	3	3	3	3	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2
	Steen, Frederik Martin	1836	3	3	2	3	2	3	2	2	2	1,5	2	1	1	1,5	2	1	2	2
1854	Zars, Jehan Ernst	1835	3	2	2	2,5	2	3,5	2	3	1	2	2	1	1	1,5	2	1,5	1	2
	Bugge, Frederik Wilhelm	1838	2	2	3	2	2	2,5	2	2	1	1	2	1	1	1,5	1	1,5	1	2
	Fasting, Georg Frederik	1837	2	2	2	2,5	2	3	3	2,5	2	1,5	1	1	1	1,5	2	1,5	2	2
	Wallem, Nils Thomas	1836	3	3	2	2	2	3	2	2,5	2	2	2	1	1	2,5	1	1,5	2	2
	Skjoldberg, Jens	1837	2	2,5	2	2,5	2	2,5	2	2,5	2	2	2	1	2	1,5	1	1	2	2
1855	Vesø, Peter Christianus	1837	2	3,5	2	2,5	2	3	3	2,5	2	2	1	1	1	1,5	2	1,5	2	2
	Gran, Jens	1836	3	4	1	3	3	2,5	1	2,5	1	2	2	1	1	2,5	1	1,5	3	2
	Henrichsen, Edin Emil	1834	2	3	3	3	3	4	3	3	2			2	2	2	2	2	2	2
	Grewe, Jahn Arngen	1835	3	4	3	2,5	3	3	3	2,5	2	2,5			2	3	1	2	3	2
	Jrgens, Jens Stub	1836	4		3		3		3		2		2	1	2	2	2	2	2	2
1855	Waage, Peter	1833	4	4	3	3	4	4	2	3	3	3,5			2	2,5	3	2,5	2	2
	Mehu, Jacob	1838	3	2	2	3	2	3	2	2,5	1	2	1	1	1	1,5	1	1	1	2
	Mewinkel, Carl	1838	3	3	3	3	3	3	1	2,5	1	1,5	1	1	1	1,5	1	1	1	2
1855	Hrgaard, Marius	1838	3	2,5	2	3	2	4	2	3	2	1,5	2	1	1	1,5	2	1,5	1	2
	Lampe, Jehan	1836	3	3	2	3	2	3,5	2	3	2	1,5	2	1,5	1	1,5	2	1,5	2	2

gion.		Histo- rie.		Geo- grafi.		Arith- metik.		Geo- metri.		Sum.		Embedseramen.	Senere Linsstilling.
Skolen.	Hyttum.	Skolen.	Hyttum.	Skolen.	Hyttum.	Skolen.	Hyttum.	Skolen.	Hyttum.	Skolen.	Hyttum.		
2 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	3	2	1	1 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	24	28	Cand. theol. med Laud.	Personaleapellan.	
2 ^{1/5}	3	3	2	2 ^{1/5}	1	2	1	1 ^{1/5}	27	36	Cand. jur. med Laud.		
2	4	2	3	2 ^{1/5}	3	2	2	2	31	29 ^{1/5}	Cand. jur. med Laud.		
2	2	1 ^{1/5}	1	2	1	1 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	24	25 ^{1/5}	Cand. jur. med Laud.		
2	3	2	2	2	1	1	2	2	30	31 ^{1/5}	Cand. jur. med Laud.	Politifundmagtig. Copist.	
1 ^{1/5}	2	2	2	2	3	2	3	1 ^{1/5}	29	29	Cand. jur. med Laud.		
1 ^{1/5}	3	2	2	2	2	1	2	1	28	26 ^{1/5}		Kjebmand.	
	1		2		1		2		24		Cand. theol. med Laud.	Personaleapellan.	
1 ^{1/5}	1	1	1	1	1	1 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	18	26 ^{1/5}	Cand. theol. med Laud.	Skolelærer.	
1 ^{1/5}	2	1 ^{1/5}	2	1 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	4	2	29	29	Cand. theol. med Laud.	Skolelærer.	
2	3	2 ^{1/5}	3	1 ^{1/5}	1	2	2	2 ^{1/5}	28	30			
1 ^{1/5}	1	1	2	1	2	1 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	22	24 ^{1/5}	Cand. phil. med Laud.	Skolelærer.	
1	2	1 ^{1/5}	2	1	2	1 ^{1/5}	2	1 ^{1/5}	22	24	Cand. theol. med Laud.	Skolelærer.	
1 ^{1/5}	3	2	3	1 ^{1/5}	2	3	4	4	26	30	Cand. jur. med Laud.		
1	1	2	2	1 ^{1/5}	1	1	1	1 ^{1/5}	25	29	Cand. jur. med Laud.		
1	3	2 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	4	2 ^{1/5}	2	2	31	30			
2	4	4	3	2 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	2	4	30	35	Cand. jur. med Laud.	Fundmagtig hos en Byfoged.	
1	2	1 ^{1/5}	2	2	2	2	2	1 ^{1/5}	25	28	Cand. theol. med Laud.		
1	2	2	2	1	2	1 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	27	29	Cand. min. med Laud.		
1 ^{1/5}	2	1	3	2 ^{1/5}	2	3	3	4	29	32		Død som Student.	
1	2	2	2	1 ^{1/5}	1	2	1	2 ^{1/5}	25	27	Cand. theol. med Laud.		
1	2	2	1	2 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	3	2	27	30 ^{1/5}		Død som Student.	
1	1	1 ^{1/5}	1	1	1	2	1	2	22	23 ^{1/5}	Cand. jur. med Laud.		
1	1	1	1	1	1	2	2	2	22	24		Universitetsstipendiat.	
1	2	1	2	1	1	2	1	2 ^{1/5}	21	21			
1	2	1	2	1	3	1	2	1 ^{1/5}	26	21			
1	2		2		3		3		27				
1 ^{1/5}	2	1 ^{1/5}	3	1 ^{1/5}	2	1	1	1	25	22			
1	2	2	1	2	2	1 ^{1/5}	1	2	23	26			
1 ^{1/5}	3	1 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	2	1 ^{1/5}	2	1 ^{1/5}	25	27 ^{1/5}			
	3		3		2		3		30			Secretær ved Creditkassen.	
2 ^{1/5}	3	1 ^{1/5}	3	1	3	2 ^{1/5}	1	2 ^{1/5}	30	29 ^{1/5}			
	3		4		3		3		35				
3 ^{1/5}	2	2 ^{1/5}	2	3	1	3 ^{1/5}	1	3 ^{1/5}	29	38 ^{1/5}		Universitetsstipendiat.	
1	1	1	1	1	1	2	2	2	20	23			
1	2	1 ^{1/5}	1	1	1	1	1	1 ^{1/5}	20	22 ^{1/5}			
1	2	2	1	1 ^{1/5}	2	1	1	1	23	24 ^{1/5}			
1	1	2 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	3	1 ^{1/5}	1	1 ^{1/5}	24	26 ^{1/5}			

Dimis sions Aar.	Navn.	fodt.	Norst Stil.		Latinsk Dverf.		Latinsk Stil.		Latin.		Græsk.		Se- braist.		Tydsk.		Fransk.		Reli.
			Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	Artium.	Sfelen.	
1855	Christie, Werner	1837	3	3	3	3	3	3 ₅	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1 ₅	2
	Trogens, Johannes	1837	3	3 ₅	3	3	3	4	2	3	2	2	2	2	2	2 ₅	2	1 ₅	2
	Meyer, Jahn	1835	3	3	3	2 ₅	2	3 ₅	3	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2
	Bull, Niels	1838	3	3 ₅	3	3 ₅	3	3 ₅	2	3	1	2	2	1 ₅	1	2 ₅	1	2	2
	Martens, Nicolay	1836	2	3	3	3 ₅	3	4	2	3	2	2 ₅	3	2	1	2 ₅	2	1	2
	Skagen, Max	1837	3	2 ₅	3	3 ₅	3	4	3	4	2	2	2	2	1	3	1	1	2
1856	Geelmuysen, Sebastian	1837	3	2 ₅	2	3	3	2 ₅	3	3	1	2	2	1	1	2	1	1	1
	Heff, Edward Hans	1838	3	3	3	2 ₅	2	2 ₅	2	2 ₅	1	1 ₅	2	1	1	1 ₅	2	1 ₅	2
	Niehn, Theoder Wilhelm	1839	3	2	3	3	3	3	1	2	2	1	2	1	1	1 ₅	2	1	1
	Marstrand, Frederik	1836	3	3	3	3	3	2 ₅	3	3	3	2 ₅	2	1 ₅	2	2	2	2	1
	Nicolaysen, Christopher	1837	3	3	2	3	4	3	2	2	2	1 ₅	2	1 ₅	2	2	2	2	3
	Schawland, Claß	1838	2	2	3	2 ₅	3	2 ₅	2	2 ₅	1	2	2	2	1	1 ₅	2	1 ₅	1
	Dahl, Gerhard	1838	2	3	3	2 ₅	3	3	3	3	2	2 ₅	2	1 ₅	2	2 ₅	3	1 ₅	2
	Flood, Marius Edvard	1836	3	2	3	2 ₅	3	2 ₅	3	3 ₅	3	2 ₅	3	2	2	3	2	2	2
1857	Vendixen, Bendix Edvard	1838	2	2	2	3 ₅	2	3 ₅	1	2 ₅	1	1	2	1	1	1 ₅	1	1 ₅	2
	Trogens, Marcus Frederik	1839	4	3	3	3	3	4	2	3 ₅	3	1 ₅	2	1 ₅	2	2	2	2	2
	Hjortdahl, Therstein	1839	3	2 ₅	3	4	2	3 ₅	2	3	2	2 ₅	2	2	2	2	1	2	2
	Menclair, Hans Henrik	1837	3	3	3	3 ₅	3	3 ₅	1	2 ₅	2	2	2	2	2	2	1	2	2
1858	Brewe, Jahn	1840	3		2		2		2		2		1		1		1		1
	Baluum, Alexander	1839	3	3 ₅	3	4	2	4	2	3	2	2 ₅	1	1	2	2	2	2	2
	Schawland, Sigvald	1839	2	2 ₅	2	3 ₅	3	4	2	3	2	2	1	1	1	3	1	2	2
	Fleischer, Balthazar Nemer	1838	3	2 ₅	3	3 ₅	3	4	2	3 ₅	2	2 ₅			1	3	2	2	3
	Krohg, Johan Berendt	1841	4	2 ₅	2	3 ₅	3	4	1	3	2	1 ₅			1	2	1	1 ₅	2
	Trogens, Johannes Christian	1838	3	3	3	3 ₅	2	3	3	3	2	2	2	1 ₅	1	2 ₅	1	2	2
	Bull, Christian Andreas	1840	3	4	4	3 ₅	3	3	2	3	2	2 ₅			2	3	2	2	2
	Glückstad, Thomas	1837	3	4	4	4	3	4	3	3	3	2			2 ₅	2	2 ₅	2	2

ion	Sifo- ric.	Geo- graß.	Strich- metr.	Geo- metri.	Sum.
Skolen.	Artium.	Skolen.	Artium.	Skolen.	Skolen.
1 1/5	2 3 1	2 2/5 2/5	1 2 3	1/5 2	25 29 32,5
2 2/5	2 2 4	2 2/5 2/5	2 2/5 2/5	2 2/5 2	25 28 33,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	27 31
2 2/5	2 2 1	2 1/5 1/5	2 2 2	2/5 2/5 1/5	24 24 26
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	29 29 30,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	24 24 24
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	29 29 30,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	27 27 30,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	28 28 29,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	22 22 24,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	33 33 36
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	36 36 28,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	32 32 32
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	28 28 29,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	20 20 20
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	28 28 34,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	24 24 30,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	31 31 34
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	21 21 26
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	27 27 33
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	28 28 32,5
2 1/5	2 2 2	2 1/5 1/5	2 2 2	2 2 2	29 29 31

Naar man inddeler det Tidrum, hvori Hr. Rector Holmboe har bestyret Bergens Skole, i mindre Afdelinger, som hver indbefatter en Tid af 8 Aar, vil det sees, at fra 1826 til 1834 udgjorde de Dimitteredes Antal 25, hvoraf de 20 fik Laud, 4 Haud og 1 rejseredes (naar Skoleannualerne 1ste Aargang i en Oversigtstabel opfører for Artium 1832 fra Bergens Skole 6 Hauder og 1 Men, er dette en Trykfeil for 6 Lauder og 1 Haud); i Tidrummet fra 1834 til 1841 dimitteredes 32, medens 11 negtedes Dimission; af de Dimitterede erheldt 1 laud. præ ceteris, 26 laud, 5 haud illaud.; fra 1842 til 1849 dimitteredes 39, 3 negtedes Dimission; af de Dimitterede erheldt 38 laud og 1 haud illaud.; fra 1850 til 1858 dimitteredes 67, 14 negtedes Dimission; af de Dimitterede erheldt 63 laud og 4 haud illaud. Altsaa er der fra 1826 til 1858 begge incl. dimitteret fra Skolen 163, hvoraf 1 rejseret, 1 laudabilis præ ceteris, 147 laudabilis, 14 haud illaudabilis.

Naar man gjennemgaar hødsfolgende Tabel og inddeler den ogsaa i 3 Af-
 snit, hvert paa 8 Aar, vil man (idet man i de første 8 Aar lader den endelige
 Sum for de ved Examen Artium og sidst afholdte Skoleexamen givne Charakterer
 ude af Betragtning, dels fordi Enkelte ved Sygdom have været forhindrede fra at
 underkaste sig den sidste Examen, dels fordi enkelte Lærere have været hindrede fra
 at examinere i sine Fag og dels fordi til Examen Artium Latin og latinisk Over-
 sættelse fleges sammen, medens der ved Skolen gives særskilte Charakterer for hvert
 enkelt af disse Fag) finde følgende Resultater for de enkelte Fag, hvori der ved
 begge Examina ere givne særskilte Charakterer, idet man dog ogsaa her kun tager
 Hensyn til dem, der have erheldt Charakterer ved begge Examiner. I Norsk er
 saaledes ved Examen Artium Summen for de 30, der ogsaa have erheldt Charak-
 terer ved sidste Skoleexamen, 88, til Skoleexamen 78, i Græsk for de samme 30
 til Artium 71, til Skoleexamen 66,5, i Hebraisk for 18 Elever til Artium 44,
 til Skoleexamen 42,5, i Tydsk for 22 til Artium 32, til Skoleexamen 40,5, i
 Fransk for 23 Elever til Artium 43, til Skoleexamen 53,5, i Religion for 29
 Elever til Artium 67, til Skoleexamen 69, i Historie for 27 Elever til Artium
 53, til Skoleexamen 54,5, i Geografi for 23 Elever til Artium 43, til Skole-
 examen 49,5, for 30 Elever i Arithmetik til Artium 42, til Skoleexamen 56,5,
 for de samme i Geometri til Artium 45, til Skoleexamen 65. Ved disse Tal-
 størrelser viser det sig saaledes, at Bedømmelsen ved Examen Artium og Skole-

examen har været temmelig overensstemmende, med Undtagelse af de matematiske Fag, hvor Charaktererne ved Examen Artium ere noget bedre end ved Skoleexamen.

For Tiden fra 1842 til 1849 synes det nok for at erholde en Oversigt over Charaktererne ved Examen Artium og sidste Skoleexamen blot at tage Hensyn til Hovedsummen, idet man ogsaa her lader ude af Betragtning dem, der ved Sygdem have været hindrede fra at underkaste sig den sidste Examen ved Skolen, ligesom der for 1845 subtraheres fra Hovedsummen de matematiske Charakterer ved Examen Artium, da der i det Aar ingen Examen afholdtes ved Skolen i Mathematik. Af de 37 Dimitterede (2 som fraværende ved sidste Skoleexamen lades her ude af Betragtning) have 2 den samme Sum ved begge Examina, 2 andre have kun $\frac{1}{2}$ Point daarligere til sidste Skoleexamen, 27 have staaet sig bedre til Artium end til sidste Skoleexamen, i Almindelighed dog ikke over 3 Point, skjønt Forskjellen ved Enkelte dog har været meget større, ja indtil 9 Point, 6 have faaet mindre god Charakter til Artium, men ved 3 er Forskjellen kun $\frac{1}{2}$ Point, og den største Forskjel er dog kun $3\frac{1}{2}$ Point; Enhver, der ved Skoleexamen har erholdt „meget godt“ til Hovedcharakter, har ogsaa til Artium faaet Laud.

I Tidrummet fra 1850 til 1858 er der fra Skolen dimitteret 67, hvoraf 7 ved Sygdem have været forhindrede fra at underkaste sig sidste Skoleexamen; Sammenligningen gjelder her altsaa 60; af disse have 5 den samme Hovedsum til begge Examinier, med 2 er Forskjellen kun $\frac{1}{2}$ Point, 46 have staaet sig bedre til Artium end ved Skoleexamen, 7 daarligere, og af disse har 1 ved Artium erholdt Laud, der til Skoleexamen havde „meget godt“ til Hovedcharakter, og af de øvrige er den største Forskjel 5 Point. Af de 46, der til Artium have erholdt bedre Charakterer end til Skoleexamen, have ved de fleste Forskjellen kun været mellem 2 og 4 Point, medens den ved Enkelte har gaaet op til 9 Point. For hvert enkelt Fag viser Forholdet sig saaledes, at med Hensyn til Latin have de 60 til sammen faaet til Artium 128, til Skoleexamen 172_{,5}, i Græsk til Artium 109, til Skoleexamen 116, i Tydsk til Artium 78, til Skoleexamen 114, i Fransk til Artium 98, til Skoleexamen 101_{,5}, i Religion til Artium 103, til Skoleexamen 101, i Historie til Artium 129, til Skoleexamen 121_{,5}, i Geografi til Artium 111, til Skoleexamen 108_{,5}, i Arithmetik til Artium 119, til Skoleexamen 115_{,5}, i Geometri til Artium 110, til Skoleexamen 116_{,5}. For Sammenligningens Skyld er ogsaa medtaget Charaktererne for de kristelige Fag; saaledes udgjør Summen for de samme 60 for norsk Stil Artium 175, til Skoleexamen 178; for la-

tiunsk Oversættelse til Artium 154, til Skoleexamen 190, for latinisk Stil til Artium 164, til Skoleexamen 204₅. Af disse Talsterrelser viser det sig da, at Bedømmelsen ved Universitetet i alle Fag med Undtagelse af Tydsk og Latin stemmer uoagtigere overens med Skolens Dem, end man vel kunde have ventet, naar det betænkes, at disse Tal betegne Udfaldet af 2 Prover, foretagne af 2 forskjellige Examinatorer; thi det er klart, at en Examinand ikke altid kan ferudsættes at bestaa 2 Examiner netop lige godt, og at 2 Examinatorers Egenbedømmelighed let maa kunne øve nogen Indflydelse paa Provens Udfald. At Forskjellen viser sig temmelig stor i Charaktererne for Tydsk er let ferklarligt deraf, at Undervisningen i dette Sprog ved Skolen betragtes mere som en Del af det rationelle Sprogstudium, medens det maaske ved Universitetet fraves som en blot Sprogferdighed. Hvad Latinen derimod angaar, da ter Forskjellen maaske have sin Grund i en sawdittighedsfuld Omserg fra Skolens Side for tilfulde at tilfredsstille de Ferdringer, som den anser sig berettiget at stille til et Fag, paa hvilket der i Skolen anvendes de fleste Timer.

Denne Sammenstilling har netop nu faaet en ferhoiet Interesse, esterat det ved Reglement for Examen Artium af 8de December 1858 § 23 er bestemt, at der ved den mundtlige Preve skal tilkaldes Censurer. Denne Foranstaltning, som af „Commissionen til Droftelse af de for Undervisningen i de lærde Skoler og for Examen Artium gjeldende reglementariske Bestemmelser“ var foreslaaet, har man af Kirkedepartementets Indstilling i Sagen erfaret at være tiltraadt i de Betænkninger, som ere afgivne af samtlige Skoler, med Undtagelse af en. Denne ene Skole er Bergens, hvis Lærere om dette Punkt har udtalt sig saaledes: „Undtagelsen af en eller to Censurer ved den mundtlige Examen forekommer os at være forbunden med en Uleilighed, som ikke svarer til den tilsigtede Fordel, og, hvis der skulde være nogen Grund til at frygte Partiskhed af den enkelte Examinator, kunde der være ligesaa megen Anledning til Frygt for lignende Mislighed af tilkaldte Skolemand.“ Ovenstaaende Label synes tilstrækkelig at godtgjøre, at Foranstaltningen idetmindste har været unødvendig. Det vil komme an paa, hvorledes Foranstaltningen iverksettes, om den ikke maaske tillige vil blive skadelig.

Man kunde, og det maaske med Rette, sige, at Skolen ferst da havde fuldført sin Gjerning, naar den hos de fra den Dimitterede havde fremkaldt Lyst og Iver til at ferstætte sine Studier ved Universitetet, og af Rubrikken over Charaktererne ved Embedsexamen, idet her dog kun tages Hensyn til den theoretiske

Prove, som den der bedst viser Bedkommendes Fsid, vil det sees, at 42, alle dimitterede efter 1850, maa antages at opholde sig ved Universitetet for at fuldende sine Studier, 5 ere dode som Studenter, hvoraf dog den One alt havde opgivet sine Studier, 101 have underkastet sig Embedsexamen, 46 theologisk, deraf 36 med Charakteren Laud, 10 med Haud, 38 juridisk Examen, hvoraf 29 med Laud, 9 med Haud, 8 medicinsk Examen, hvoraf 3 med Laud, 5 med Haud, 7 philologisk Examen, deraf 4 Laud, 3 Haud, 2 mineralogisk Examen med Laud og 14 ere indtraadte i andre Livsstillinger.

Blandede Meddelelser.

Undervisningen i denne Skole var i 1826 henlagt til 4 Formiddagstimer og 3 Eftermiddagstimer alle Dage i Ugen; men heri er skeet den Indskrænkning, at der ikke læses Løverdaags Eftermiddag i nogen Klasse, at de 2 nederste Klasser desuden have en Eftermiddag fri ugentlig, samt at Eftermiddagsundervisningen er indskrænket til 2 Timer paa ubetydelige Undtagelser nær. At henlægge Undervisningen til Formiddagstimerne alene har oftere været Gjenstand for Overveielse, og i 1846 indledede Rector derom Correspondence med Professor, Rector Bugge i Christiania; men for Indførelsen af denne Forandring her ved Skolen stillede sig Hindringer, som ere egne for dette Steds Dagsinddeling i de private Huse, hvortil kom, at man ikke ret kunde overbevise sig om Gavnigheden af en saadan Forandring i det Hele og isærdeleshed for de yngste Elever. Det synes nemlig, som om disse fornemmelig bør have deres Arbeide i selve Skolen, medens det maa ske kunde være tilraadeligt at skaffe de ældre Elever mere Tid til Selvvirksomhed. Men da vor Tid har indført saa mange forskjellige Fag i Skolen, at der endog med et meget indskrænket Timetal for hvert af disse fremkommer et saa stort ugentligt Timetal, at det bliver næsten umuligt at henlægge det helt til Formiddagen, har man fundet det nødvendigt at lade det forblive med det Gamle. Undervisningstiden er saaledes nu fra 8—12 og 3—5; heri er dog ogsaa indbefattet Gymnastik og Sang.

Foranlediget ved en Yttring af den i sin Tid nedsatte Commission til at revidere Skolevæsenet her i Landet, erhvervedes Samtykke til at gjøre et Forsøg med at skaffe øverste Classes Elever en mere samlet Arbejdstid hjemme ved at lade dem være fri fra Skolen hele Loverdag. Men da man troede at være kommen til den Erfaring, at de færreste Elever benyttede denne Tid paa en hensigtsvarende Maade, opgav man Forseget efter nogen Tids Forløb. Derimod har det i den nærværende Rectors Tid uafbrudt været Skik at lade Dimittenderne være borte fra Skolen, ja snart de ere blevene færdige med at gjenemgaa det Pensum af samtlige Sprog og Videnskaber, for hvilket de til Examen Artium skulle gjøre rede. For de gamle Sprogs Vedkommende ere de i Almindelighed hermed færdige i Slutningen af Januar eller i Begyndelsen af Februar i det Aar, hveri de skulle dimitteres, og for enkelte Fag endog noget tidligere. Tiden til Repetition er saaledes ganske overladt til Elevernes egen Fliid, med Undtagelse af, at vedkommende Lærer lader dem indfinde sig i Skolen en enkelt Time om Ugen, dels for at overbevise sig om, at de virkelig skride frem i deres Repetition, og dels for at vejlede dem til Forstaaelsen af saadanne Steder hos Forfatterne, som de under Repetitionen have noteret sig som særdeles vanskelige eller dunkle. Der synes at være en fuld vel begrundet Erfaring for, at paa den ene Side denne Tid ikke unyttigt bortsløses og paa den anden, at Eleverne ikke finde Arbejdet anstrengende; tværtimod have de paa Tilspørgsel altid erklæret denne Repetitionstid for en behagelig og frugtbringende Del af deres Skolecurus, og det kan vel ikke være Andet; thi i den faa de baade Smag paa efter eget frit Valg godt at benytte Tiden, hvorved en passende Overgang tilveiebringes til den fuldkomne ukontrollerede Frihed ved Universitetet, og i den forestaaende Examen Artium have de al fornøden Spore til ikke at være forsemmelige, og Gjennemgaaelsen af store Penja i en forholdsviis kort Tid (de latinske og græske Aulterer gjenemgaaes af de flittigere Elever ofte 2 Gange) sætter dem istand til at samle, hvad der for har forekommet dem adspredt, og maa saaledes være særdeles tjenlig til at bevirke en grundigere Tilsegnelse af Stoffet og derved tillige til at modne Aanden. Det er derfor for den opmærksomme Lærer ikke vanskeligt at iagttage en stor Forskjel i Aandsmodenheden hos disse Elever for og efter den fuldendte Repetition. Denne Fremgangsmaade er vel fra først af bleven benyttet af Mod, fordi øverste Klasse er toaarig, og det saaledes ikke let lod sig gjøre at lade de senest opflyttede i den sidste Tid læse sammen med Dimittenderne, men efter den vundne Erfaring kunne vi ikke Andet end ønske, at denne

Fremgangsmaade fremdeles maa blive fulgt. Da der nu, som anført, aldrig har været sporet Klage over Overlæselse netop i dette Tidrum, saa synes heri at indeholdes en Grund mere til at beklage, at Reglementet for Examen Artium af 8de December 1858 har villet skaffe Dimittenderne en Lettelse netop paa det Stadium, hvor en saadan mindst synes at tiltrænges.

I hele det her omhandlede Tidrum er kun en af Skolens Dimitterede rejseeret. Det var i Aaret 1828, et Aar, som længe mindedes som et Strenghedens-Aar af dem, der da underkastede sig Examen Artium. Ungjeldende erholdt for latinisk Stil Charakteren „maadelig“, og Dimissior, som ikke var villig til at erlægge den ham ilagte Mulet, blev af Kirkedepartementet befalet sagsogt, men ved Underretten frikjendt, og derefter hortes der ikke mere om den Sag. Grunden saavel til Dimissiors Bægring, som hans Frisindelse ved Underretten var formodentlig, at Charakteren „maadelig“ for latinisk Stil ikke bevirkede Rejection i de Bestemmelser for Examen Artium, som vare gjeldende paa den Tid, da Forordningen af 7de November 1809 udkom, men først fik denne Virkning ved Reglementet for Examen Artium af 3die Juli 1826, og at saaledes Straffebestemmelsen ikke var anvendelig paa nærværende Tilfælde. Men hvad der var mere tilfredsstillende for Dimissiors end Fritagelsen for at erlægge Mulet, var den Omstændighed, at den for umoden erklærede Elev Aaret efter underkastede sig Examen Artium, det følgende Aar anden Examen og et Par Aar senere theologisk Embedsexamen, alle med bedste Charakter, og det paa en Tid, da netop det Fag, hvorfor han blev rejseeret, spillede en langt vigtigere Rolle ved alle 3 Examiner end Tilfældet nu er, saa at det synes gedtgjort, at hans Skoledannelse endda ikke maa have været saa ganske daarlig.

I 1853 indtraf et andet Tilfælde, som synes at have nogen mere end almindelig Interesse, hvorfor det her vil finde en nærmere Omtale. I Anledning af Udfaldet paa den skriftlige Prøve ved Examen Artium tilskrev Rector under 31te August Collegium academicum saaledes:

„Da der i Foraaret blev Spørgsmaal om, hvilke af Skolens Elever kunde dimitteres, blev det afgjort, at Eleven N. N., skjønt meget flink i de fleste Skolefag, dog paa Grund af den ringe Landsmodenhed, han i sine norske Udarbejdelser røbede, ikke formodedes at blive antagen ved Examen Artium paa samme Tid, som en anden Elev i sidstnævnte Fag endog ansaaes for at vise en for hans Alder usædvanlig høi Grad af Udvikling baade med Hensyn til Tankerigdom og Lethed i Fremstillingen. Ved Examen Artium have nu begge erholdt samme Charakter

for norsk Udarbeidelse. Denne totale Underkjendelse af den ved Skolen udtalte Dom er saa meget mere paafaldende, som den især for den Forstnævntes Bedkommende ikke blot er en enkelt Lærers Mening, men Udtrykket af samtlige Læreres Overveelse, efterat alle hans Arbeider for det sidstforløbne Aar af dem have været gjennemgaaede, og forhaabentlig vil derfor det ærede Facultet ikke finde det besynderligt, at det er et almindeligt Ønske blandt Lærerne selv at kunne overbevise sig om, hvilken Forening af Held for den Eine og Uheld for den Anden der maatte have foranlediget et saa uventet Udfald; thi naaget Underkjendelsen af deres Dom ved denne Leilighed ikke er af den Art, at den kan medføre juridisk Ansvar for Regen, er den dog af betænkelig Natur for Skolens Anseelse. Det er derfor min ærbedigste Begjering, at vedkommende Examensbevaerelser enten in originali eller i verificerede Afskrifter blive Skolen meddelte."

Da Collegiets Svar i Skrivelse af 20de September var afflaaende, indsendte Rector samme til Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med en Skrivelse af 28de October samme Aar, af hvilken Collegiets Grunde til Afslaget tillige vil erfares; thi Skrivelsen selv er rimeligvis bereende hos Departementet, saa at den ikke her kan meddeles. Rectors Skrivelse lyder saaledes:

„I Anledning af Udfaldet ved indværende Aars Examen Artium af Præven i norsk Udarbeidelse for tvende Personers Bedkommende, hvoraf den Eine var negtet Dimission fra Skolen, fordi han ansaaes aldeles umoden i det nævnte Fag, og den Anden deri var anseet for udmærket, henvendte jeg mig under 31te August til det philosophiske Facultet om at erholde meddelt disse tvende Dimittenders Udarbeidelse i Modermaalet enten in originali eller i verificerede Afskrifter, for at Skolens Lærere kunde sættes istand til at overbevise sig om det paafaldende Held eller Uheld, som maatte have bewirket, at begge erholdt ens Charakter nemlig godt. Jeg modtog derefter hørsølgende Skrivelse af 20de Septbr. fra Collegium academicum, hvori min Begjering afflaaes af forskjellige deri anførte Grunde, og med det Tillæg, at Collegiet „under ingen Omstændighed vilde have anseet det rigtigt at meddele Afskrifter af disse Herrers Udarbeidelser uden disse Personers udtrykkelige Samtykke dertil."

Uagtet jeg i min fornævnte Skrivelse til det philosophiske Facultet kun antydningssvis ytrede mig om den Interessse for Skolen, som det vilde være at blive istand til at kjende de Principer eller den Maalestok for Bedømmelsen af Dimittenders skriftlige Bevaerelser, som afgjøre disses Eksebjene ved Universitet, og hvor

vigtigt det er for en Skoles heldige Virksomhed, at ikke dens Dem i altfor paa-
faldende Grad bliver underkjendt, tror jeg dog, at Grundene herfor tilstrækkelig
skikke igjennem i min Skrivelse og ere desuden af sig selv klare nok, og jeg an-
tager derfor, at det vil være unyttigt at forsøge paa atter at henvende mig til Col-
legiet om en forandret Beslutning, men finder det nødvendigt at forelægge det kon-
gelige Departement Sagen for, om muligt, at erholde dets formaende Medvirk-
ning. Til den Ende være det mig underdanig tilladt kortelig at vise saavel Sa-
gens Betydning for Skolen som at imodegaa de af Collegiet fremsatte Indven-
dinger imod Hensigtsmæssigheden af at opfylde min Begjering. Afgjørelsen af
en Elevs Medenhed til at dimitteres er utvivlsomt en af de vigtigste Handlinger,
som ere Skolens Lærere og isærdeleshed dens Bestyrer overladte. Lovgivningen
har anseet denne Sag saa vigtig, at en Feiltagelse heri, naar den viser sig i den
Retning, at man har erklæret en Umoden for moden, er bleven belagt med en
meget streng Straf, der endog kan blive til Forbrydelse af Embedet. Vel er den
medsatte Feiltagelse, nemlig at den virkelig Modne af Skolen erkjendes umoden,
ikke bleven belagt med nogen Straf, men det er dog soleklart, at den ene Feilta-
gelse ikke er nogen større Forbrydelse end den anden, især naar Umodenheds-erklæ-
ringen angaar et enkelt navngivet Fag, der ved Gramensreglementet er tillagt en
afgjørende Vigtighed. Det er fremdeles vist, at den første Feil ikke virker mere
skadeligt end den anden for Skolens Auctoritet i deres Dine, som have Elever i
Skolen. Dvertimed tjener den Umstændighed, at Personer, som af Skolen ere er-
klærede for umodne, Nar efter Nar blive ved Universitet antagne, til at nedsætte
Skolens Anseelse, vække Mistillid til Lærernes Indsigt og til at berøve Skolen en
af de kraftigste Sæerer til at fremme Stadighed og Orden i Elevernes Studier.
Her er ikke Taler om den Krænkelse, som ligger deri, at Vedkommende triumpher-
ende udtale sig med den Skole, hvori de dog, naar Alt kommer til Alt, have
medtaget al den Emule Kundskab, de besidde, men om den Ligeqvældighedens Aand,
der fremmes hos Eleverne ved den Tanke, at de i værste Tilfælde kunne vende
Skolen Ryggen uden noget Tab, som i den nærmeste Fremtid bliver soleligt. Nu
var det Tilfældet iaar, at en Elev, der forresten ansaaes vel forberedet, dog erklæ-
redes paa Grund af sine norske Udarbejdelser for umoden. Lærernes Dom var en-
stemmig og var ikke udtalt over et enkelt Arbejde, men over Elevens Præstatio-
ner i et helt Nar. Havde det nu vist sig, at han alligevel ved Examen Artium
havde med Nød og neppe flaaet sig igjennem, da vilde det vel endnu have haft et

noget paafaldende Udsceende, men dog have været forklarligt af Usligheden i subjective Bedømmelser, men nu fik Ungjældende endog en Grad bedre Charakter end han nødvendigvis tiltrængte, og Lærernes Feiltagelse skulde altsaa være saa meget større. Og saa træffer det sig paa samme Tid, at han bliver sat lige med en anden Elev, som ved sine skriftlige Arbejder efter vedkommende Lærers Dom havde lagt for Dagen et Herredomme over sit Stof, en Lethed i dets Behandling, som langt overstriger, hvad man med Billighed kan fordrø eller vente af en Skolediscipel. Under disse Omstændigheder maa det ikke gives Udsceende enten af utidig Nydiggjerrighed eller af utilbørlig Lyst til at controllere Universitetet, at enten jeg som Skolens Bestyrer eller vedkommende Lærer i Faget eller de øvrige Lærere, som have været med at udtale den underkjendte Dom, ønske med egne Dine at overbevise sig, om et tilfældigt Held og Uheld virkelig kan have et saa stort Spillerum ved en Prove af denne Art, som man maa tro af det Påserede. Skulde derimod Narfagen være, at vi have havt en ganske anden Maalestok for Bedømmelsen end den, som benyttes ved Universitetet, da maa det jo være os af Vigtighed at komme efter dette, og dertil indser jeg ikke, at der gives noget bedre Middel end Erholdelsen af de bedømte Arbejder, hvoraf den ved Universitetet gjeldende Betragtningssmaade formentlig lettest vilde kunne blive anskuelig. Denne min her udtalte Mening er forlængst tidligere bleven godkjendt af Andre, og som jeg maa tro af Universitetet selv; thi saavel de danske som de norske Universitets- og Skoleannaler have Tid efter anden — men jeg beklager kun altfor sjældent — indeholdt Prover paa forskjellige Græmensspecimina med tilføiede Charakterer. Saadanne Meddelelser i trykt offentlig Skrift af Dimittenders Arbejder have utvivlsomt fundet Sted, iden at man har fundet det nødvendigt at begjære vedkommende Forfatteres Samtykke, og jeg kan derfor ikke være enig med Collegium academicum i, at det skulde være urigtigt uden forud at indhente disse Herreres Samtykke, at meddele Afskrifter af deres Arbejder til de Lærere, som have ledet deres Undervisning fra deres Borneaar indtil den Dag, da Universitetets Dom erklærede dem løste fra Skolen; men i ethvert Tilfælde vilde et saadant Samtykke vel ikke have været vanskeligt at erholde. Det forekommer mig ogsaa at være en ubegrundet Frygt, „at Universitetet ved at efterkomme mit Ønske i denne Sag, skulde paadrage sig et ikke lidet besværligt, men for samme temmelig unyttigt Arbejde“; thi saa overordentlig hyppige ere dog heller ikke de Tilfælde, hvori Skolebestyreren skulde have nogen særdeles Interesse af at gjennemgaa de skriftlige Arbejder, at noget Bry-

deri, som var værd at tale om, deraf skulde opstaa. At et saadant Arbeide skulde blive unyttigt for Universitetet, hvis det er nyttigt for Skolen — og det har jeg ovenfor sagt at godtgjøre — er umuligt paa Grund af Forholdet mellem Universitetet og Skolen. Efter saaledes i størst mulige Korthed at have sagt at fremstille denne Sags Betydning, tillader jeg mig underdanig at undergive den det kongelige Departements Overveielse og Afgjorelse."

Departementet fandt imidlertid ikke, at det burde i den Anledning foretage noget Skridt, og Skolen maatte saaledes finde sig i at forblive uvidende om Beskaffenheden af den af Examinationsdeputationen affagte Dom. Men ogsaa ved denne Leilighed fik Skolen en ikke ringe Satisfaction derved, at den fra Skolen Dimitterede 2 Aar senere vandt Prisen for Besvarelsen af den af Universitetet udsatte historiske Opgave. Det er, saavidt det af Protocollerne kan sees, de eneste betydeligere Uoverensstemmelser, som have fundet Sted i Bedømmelsen over Dimittenderne mellem Bergens Skole og Universitetet, og ere ikke her anførte som en Anke mod Universitetet, men hellere for at vise, hvor lidet Grund der er til at stille Universitetets Examinatorer Controllorer ved Siden; thi et gunstigere Resultat i denne Henseende kan dog vel neppe med Billighed ventes, end at to af hinanden uafhængige Demstole, for at bruge dette Udtryk, i mere end 160 Tilfælde have stemmet overens, medens det kun i tvende have varieret i nogen synderlig Grad, og begge disse Tilfælde angaa de skriftlige Prøver, for hvilke ingen yderligere Control ved fremmede tilkaldte Censorer er besluttet eller paatænkt, og hvor Uoverensstemmelsen, forsaavidt den gjelder den norske Udarbeidelse, er saa meget mere forklarlig, som den Dømmende har saa lidet objectivt Givet at holde sig til, men væsentlig maa følge sin subjective Opfatning.

Især i de første Aar af det her omhandlede Tidrum, men ogsaa af og til senere kom man efter, at Anmeldelser om Sygdomsforfald for Eleverne ikke vare paalidelige; og dette foranledigede Rector til i August 1830 at indgaa med Forslag om for Skolens Regning at antage en Læge, som i fornødent Fald kunde tilse den sygemeldte Elev og derom afgive Vidnesbyrd for Skolen. Dette troedes fornødmelig da at være fornødent, naar Udenbyslevere boede i Huse, hvor man ikke kunde paaregne noget synderligt Tilsyn med dem. En saadan Læge troedes ogsaa bedst at kunne tilsporges da, naar der opkom Mistanke om, at en eller anden Elev ved urigtigt Forhold skadede sin Helbred. Forslaget fandt imidlertid ikke Ephoratets Bifald, og Rector antog da at burde lade det bero med dette mislyk-

Ved Skoleaarets Begyndelse havde Skolen 112 Elever; i Aarets Løb indkom 1 og udgik 7. Af disse ere ved Examen iaar i

1ste Klasse	17
2den —	19
3die —	23
4de —	17
5te —	14
6te —	16

Følgende Ni, som have fuldendt det toaarige Curfus i øverste Klasse, blive med Skolens Testimanium dimitterede til Universitetet, nemlig:

Robert Doscher, Son af Kjobmand Claus Doscher, født 1ste Februar 1841, optoges i Skolens 1ste Klasse 1ste Juli 1850.

Christopher Janson, Son af Consul og Kjobmand Helnich Janson, født 5te Mai 1841, optoges i Skolens 1ste Klasse 1ste Juli 1850.

Johan Nicolay Plesner, Son af Skattefoged Bendix Plesner, født 12te Februar 1841, optoges i Skolens 1ste Klasse 1ste Juli 1850.

Peter Kjos Hansen, Son af Sogneprest til Indre-Holmedal Jens Jacob Hansen, født 22. Mai 1841, optoges i Skolens 1ste Klasse 1ste Juli 1851.

Ferdinand Christian Prahl, Son af afdøde Generalconsul Michael Prahl, født 12te Novbr. 1840, optoges i Skolens 1ste Klasse 1ste Juli 1851.

Carl Mathias Kobro, Son af Sogneprest til Manger Isak Kobro, født 8de April 1842, optoges i Skolens 2den Klasse 1ste Juli 1852.

Peter Johan Normann Meyer, Son af Sogneprest til Davigen Christian Meyer, født 8de September 1841, optoges i Skolens 2den Klasse 1ste Juli 1852.

Otto Benjamin Hubert, Son af Amtmand Emil Hubert, født 17de Decbr.
1841, optoges i Skolens 2den Klasse 1ste Juli 1853.

Gerhard Armauer Hansen, Son af Bankassessor Claus Hansen, født 29de
Juli 1841, optoges i Skolens 3die Klasse 1ste Juli 1853.

Rettelſe.

Side 18, 5te Linie f. n. ſtaar 114, læs 112.

Cabel,

hvorefter

den offentlige Examen ved Bergens Cathedralsskole afholdes i Juni og Juli 1859.

Dage.	Classe.	F o r m i d d a g.	Classe.	E s t e r m i d d a g.
Dnsdag den 29de Juni	VI. a.	Latin.	VI. a.	Norsk.
	V. b.	Mathematik (Kl. 9).	VI. b.	Mathematik.
	IV.	Græsk.	III. a.	Religion.
	III. b.	Historie og Geographie.	II. a.	Latin.
	II. b.	Latin.	I. b.	Norsk (Kl. 4).
I. a.	Norsk.			
Torsdag den 30te Juni	VI. b.	Græsk.	V. a.	Mathematik.
	V. b.	Frans.	IV. a.	Religion.
	IV. b.	Historie og Geographie.	III. a.	Historie og Geographie.
	II. a.	Religion.	III. b.	Frans.
	I. b.	Mathematik (Kl. 9).	II. b.	Norsk (Kl. 4).
Fredag den 1ste Juli	VI.	Hebraisk.	VI. a.	Tyds.
	V. a.	Græsk.	VI. b.	Latin.
	IV. b.	Tyds.	V. b.	Historie og Geographie (Kl. 4.)
	III. b.	Mathematik (Kl. 9).	IV. a.	Mathematik.
	I. a.	Historie og Geographie.	II. b.	Religion.
Lørdag den 2den Juli	VI. a.	Græsk.		
	V.	Norsk.		
	IV. a.	Frans.		
	IV. b.	Religion.		
	III. a.	Mathematik (Kl. 9).		
II. a.	Tyds.			
den 4de Juli	VI. a.	Religion.	V. a.	Historie og Geographie (Kl. 4).
	IV. b.	Mathematik.	II. a.	Mathematik.
	III. a.	Frans.	II. b.	Historie og Geographie.
	I. b.	Historie og Geographie.	I. a.	Latin.
Tirsdag den 5te Juli	VI. a.	Mathematik.	VI.	Engelsk.
	V. c.	Græsk.	V. a.	Latin.
	V. b.	Latin.	IV. a.	Historie og Geographie.
	IV. b.	Norsk.	III. c.	Religion.
	I. a.	Religion.	II. b.	Tyds (Kl. 4).
			I. b.	Latin.
Dnsdag den 6te Juli	VI. a.	Historie og Geographie.	VI. b.	Religion.
	VI. b.	Frans.	V.	Tyds.
	V. a.	Religion.	IV. b.	Frans.
	IV. a.	Tyds.	III. b.	Latin.
	III. a.	Latin.	II. a.	Norsk (Kl. 4).
	I. a.	Mathematik (Kl. 9).		
Torsdag den 7de Juli	VI. b.	Tyds.	VI. a.	Frans.
	V. a.	Frans.	VI. b.	Norsk.
	IV. b.	Latin.	V. b.	Religion.
	III. a.	Tyds.	IV. a.	Latin.
	II. b.	Mathematik (Kl. 9).	III. b.	Tyds (Kl. 4.)
	I. b.	Religion.	II. a.	Historie og Geographie.

Fredag den 8de Juli prøves de til Optagelse i Skolen Anmeldte; Tirsdag den 12te Juli, Kl. 9 Formiddag, prøves Eleverne i Declamation og Sang, hvorefter Examen's Udfald bliver bekendtgjort. Examen begynder hver Formiddag Kl. 8 og Eftermiddag Kl. 3.

Bergen den 11te Juni 1859.

S. Solmboe.